

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

The Opinion of Bang_Bo Snake Skin Gourami Products Producers
on Geographical Indication

T096282

โดย

นายศุภฤกษ์ วิชาคะ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

Department of Agricultural Technique

Faculty of Agricultural Technique

ร/พ.
ศ 718 ค
9550

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 96282
วันเดือนปี 2 JUN 2009

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ. 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

b.....h 118.591143

i.....

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

The Opinion of Bang_Bo Snake Skin Gourami Products Producers
on Geographical Indication

โดย

นายศุภฤกษ์ วิชาคะ

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 24 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ดร. กนก เลิศพานิช)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภสมบุญ อึ้งรัตนกร)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขุมภรณ์ ชันศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสลิดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
: The Opinion of Bang_Bo Snake Skin Gourami Products Producers
on Geographical Indication

โดย : นายศุภฤกษ์ วิชาคะ

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนากาเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนากาเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(ดร. กนก เลิศพานิช)

24 / 10.0. / 2550

การวิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสลิดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์" มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสลิดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อน และเห็นด้วยกับการมีแนวความคิดเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากจะเป็นการคุ้มครองผู้ผลิตและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ช่วยคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและเป็นของท้องถิ่นจริง สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สินค้า และทำให้รักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ผู้ผลิตได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสียของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้ว่า จะเป็นการจำกัดสิทธิ์ของผู้ผลิตรายอื่นๆ และจะทำให้ราคาสินค้าถูกกำหนดโดยคนเพียงกลุ่มเดียว ส่งผลให้สินค้ามีราคาสูงทำให้ผู้บริโภคเดือดร้อน ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสลิดในอำเภอบางบ่อ ยังแบ่งอีกเป็น 2 ลักษณะคือ เห็นด้วยกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และจะนำสินค้าไปจดทะเบียน และเห็นด้วยกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แต่ไม่นำสินค้าไปจดทะเบียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

งานวิจัยชิ้นนี้ในที่สุดก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ต้องขอขอบคุณท่านอาจารย์กนก เลิศพานิช ที่ส่งหัวข้องานวิจัยนี้มาให้ และขอขอบคุณสำหรับคำแนะนำต่างๆ แรงกระตุ้นที่มาเป็นระยะๆ ทำให้ผู้วิจัยมีแรงขับที่จะผลิตผลงานออกสู่สายตาประชาชนให้เสร็จไปได้ ขอขอบคุณอาจารย์ศุภสมบุญ อธิรัตนากร สำหรับคำปรึกษาและเป็นกรรมการงานวิจัยนี้

ต้องขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็น คุณพิชญภา ที่ไปสัมภาษณ์เป็นเพื่อนและให้ใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงาน คุณแจ๊ค ที่เป็นคนขับรถในการเดินทาง คุณคณาพจน์ที่ไปแชร์ค่าปลาสลิด คุณอรทัยที่ช่วยในการถอดเทป

ขอบคุณ พี่ที่พัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ และพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ ที่ให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ให้ ข้อมูล และความร่วมมือเป็นอย่างดี

ศุภฤกษ์ วิภาคะ
มีนาคม 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

สารบัญภาพ	(ก)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	2
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
ความคิดเห็น	3
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	6
ปลาสดดิบบางบ่อ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	25
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	25
งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย	25
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
ผลการวิจัย	26
วิจารณ์ผล	42
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	45
ข้อเสนอแนะ	46
เอกสารอ้างอิง	47
ภาคผนวก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการ	20
2 คุณไขขาว จันตะเคียน	26
3 คุณสุรชัย แก้วสนธิ	29
4 คุณภาวิณี ทองมาก	32
5 คุณบังอร กรโกษา	35
6 คุณสมพร คงเทียน	37
7 คุณรุ่ง พรหมศาสตร์	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญของปัญหา

การบริโภคปลาเป็นวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทยมาอย่างช้านานตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะเป็นอาหารที่ให้โปรตีนสูงเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ปลาสดเป็นสัตว์น้ำจืดที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง เนื่องจากในปี พ.ศ. 2538 สามารถผลิตปลาสดได้ปริมาณถึง 16,741 ตัน พ.ศ. 2542 ผลิตได้ 21,988 ตัน และพ.ศ. 2545 ผลิตได้ 24,179 ตัน มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 รองจาก ปลานิล ปลาดุก อําเภอบางบ่อ เป็นอําเภอที่ผลิตปลาสดมากที่สุดในจังหวัดสมุทรปราการ (สุปราณี เียนสุข, 2548) ปลาสดที่ผลิตจากอําเภอบางบ่อมีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก เพราะที่อําเภอบางบ่อลักษณะทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นเขตนํ้ากร่อย หรือนํ้าเค็มปนนํ้าจืด ทำให้เกิดไรแดงจำนวนมาก ซึ่งไรแดงเป็นอาหารหลักของปลาสด ทำให้ปลาสดของอําเภอบางบ่อ แข็งแรง เนื้ออํ้ากร่อย เป็นที่นิยมของผู้บริโภค ตลาดนั้นมีทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ ผลิตภัณฑ์มีทั้งในรูปของ ปลาสดสด และผลิตภัณฑ์ปลาสดเค็มตากแห้ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปอย่างอื่น เช่น นํ้าพริกตาแดงปลาสด นํ้าพริกเผาปลาสด ปลาสดหอมทอดกรอบ เป็นต้น

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Right) ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของโลก เนื่องจากการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ทุกประเภทโดยครอบคลุมถึงผลผลิตทางการเกษตร อาหาร หรือสินค้าอุตสาหกรรม อันอาจรวมไปถึงบริการในเวลาต่อมา ประเทศต่างๆ จึงเริ่มใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการคุ้มครองสินค้าต่างๆ ของตนเองจนกลายเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สำคัญ เพราะจะทำให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของตนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงช่วยทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าในท้องถิ่น คุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภคป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

ด้วยเหตุดังกล่าว การศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตสินค้าปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาว่า มีความคิดเห็นเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยให้ผู้ผลิตสามารถปกป้องสิทธิในผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อของตนเอง หรือรักษาคุณภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
2. เพื่อสามารถนำข้อมูลความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไปใช้ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิในผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อ
3. เพื่อสามารถนำข้อมูลความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไปใช้ในการรักษามูลค่าและคุณภาพของผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อ

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษากับ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพลาสติกบางบ่อ ในเขต อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เกี่ยวกับความคิดเห็นกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2549 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2550

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่แปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มาจากพลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผู้ผลิต หมายถึง ผู้ที่แปรรูป ผลิตภัณฑ์ที่มาจากพลาสติกบางบ่อ

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้า ที่มาจากพลาสติกบางบ่อ

พลาสติกบางบ่อ หมายถึง พลาสติกที่เลี้ยงและแปรรูปในเขต อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะคือ เนื้อแน่น รสชาติอร่อย ไม่มีสารพิษเนื่องจากเลี้ยงตามธรรมชาติ นอกจากนั้นถ้านำไปแปรรูปโดยการตากสองแดดจะเรียกว่า พลาสติกหอม

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายถึง ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์นั้น ป้องกันความหลงผิดหรือสับสนของสาธารณชน และเพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ผลิตสินค้าที่ได้รับความคุ้มครอง

พ.ร.บ.คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 หมายถึง มาตรการคุ้มครองหรือเป็นสิทธิประเภทหนึ่งในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองชื่อเสียงและคุณภาพของสินค้า มิให้ถูกแอบอ้างชื่อ ลอกเลียนแบบที่จะทำให้ผู้บริโภคหลงเข้าใจผิดในแหล่งที่มาและส่งผลกระทบต่อสินค้าตัวจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ผลิตพลาสติกบางป่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็น

- 1.1 ความหมายของความคิดเห็น
- 1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น
- 1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่างกัน
- 1.4 การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

2. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

- 2.1 ความเป็นมาของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 2.2 ความหมายของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 2.4 องค์ประกอบของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 2.5 ระดับการคุ้มครองของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 2.6 ประโยชน์ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 2.7 พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546
- 2.8 OTOP กับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

3. พลาสติกบางป่อ

- 3.1 อำเภอบางป่อ
- 3.2 พลาสติก
- 3.3 ผลิตภัณฑ์ OTOP พลาสติกบางป่อ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

จากการศึกษาความหมายของความคิดเห็น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์ (2546 : 23) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการ แสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับความยินยอมหรือปฏิเสธ จากคนอื่นก็ได้

พงศ์เทพ จอมธรรมนิยม (2543 : 7) ได้สรุปความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการ แสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการใช้สติปัญญาความรู้ ประสบการณ์ และ สภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นด้วยการพูด การ เขียน อาจถูกต้องหรือไม่ก็ได้ และอาจได้รับความยอมรับหรือไม่ยอมรับได้เช่นกัน ความคิดเห็นนี้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสถานการณ์ หรือมีข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นมา

อรรถพร คำคม (2546 : 35) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการ แสดงออกทางความคิดของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดและความคิดเห็นเป็นผลมาจากความเชื่อ ทัศนคติ ความคิด ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ พฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นส่วนช่วยในการ แสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นอาจแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละ บุคคลที่ได้มาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของความคิดเห็นของสิ่งต่าง ๆ นั้น

กล่าวโดยสรุป ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความคิดของบุคคลใดบุคคล หนึ่ง ซึ่งความคิดนั้นอาจมีข้อแตกต่างกันไป โดยมีพื้นฐานทางความคิดจากประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อมที่ผู้แสดงความคิดเห็นได้ประสบมา ซึ่งความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตาม สถานการณ์ หรือจากสภาพความเป็นจริงที่ได้จากการรับรู้

1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบุคคล ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

บัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์ (2546 : 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดเห็นว่า เป็นการ สำรวจความคิดเห็นและการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ละคนจะแสดง ความเชื่อและความรู้ใดๆออกมา โดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็น จะเป็น ประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินการต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

พงศ์เทพ จอมธรรมนิยม (2543 : 10) ได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึง ความคิดเห็น ก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละ ของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม เพราะจะทำให้ เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะได้อย่างสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือในการวางนโยบายใดๆ ก็ตาม ความคิดเห็นที่วัดออกมาจะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่ในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน

ความแตกต่างของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก ซึ่งอาจมีปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้แตกต่างกันไป เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2541 : 12-13) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลซึ่งทำให้แต่ละบุคคลมีความคิดเห็นที่เหมือนกันและแตกต่างกันไป ดังนี้คือ

1.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.3.1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่างๆ คุณภาพสมอง

1.3.1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการศึกษาทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากมักจะมีความเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.3.1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่างๆ ซึ่งอาจได้จากการเรียนรู้จากกลุ่มบุคคลในสังคม หรือการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.3.1.4 ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งผลต่อความคิดเห็น

1.3.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1.3.2.1 สื่อมวลชนได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคลเป็นการได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของแต่ละบุคคล

1.3.2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง จะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของแต่ละบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็ต้องยอมรับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้นซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

1.3.2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างกันไป

1.4 การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

จากการศึกษา มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ไว้ดังนี้

1.4.1 วชิรวัดณ์ สินธพ (2541 : 19) กล่าวถึงความคิดเห็นของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้และมีเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงดังนี้ ช่างานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.1.1 การรับรู้ของข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน

1.4.1.2 การได้รับประสบการณ์ตรงที่พบด้วยตัวเอง หรือจากแรงสะท้อนใจ

1.4.1.3 การถูกบังคับให้ปฏิบัติตามโดยไม่เต็มใจ หรือจากแรงสะท้อนใจ

1.4.2 วชิรวัฒน์ สินธพ (2541 : 20) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือความคิดเห็นว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน คือ

1.4.2.1 การใส่ใจ (Attention) การใช้ความสนใจต่อสิ่งต่างๆ

1.4.2.2 การเข้าใจ (Comprehension) การได้รู้ข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดความรู้

1.4.2.3 การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น (Yielding) มีการเปลี่ยนแปลงของสภาวะการณ์เกิดขึ้นจากสภาวะการณ์ปกติ

1.4.2.4 การเก็บเอาไว้ (Retention) การเก็บข้อมูล ความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเอาไว้

1.4.2.5 การกระทำ (Action) เป็นการแสดงพฤติกรรมออกมาให้ปรากฏแก่สาธารณะ

2. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.1 ความเป็นมาของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มาจากคำว่า Geographical Indications หรือ GI จีไอ คือ มาตรการคุ้มครองหรือเป็นสิทธิประเภทหนึ่งในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองชื่อเสียงและคุณภาพของสินค้า มิให้ถูกแอบอ้างชื่อ ลอกเลียนแบบที่จะทำให้ผู้บริโภคหลงเข้าใจผิดในแหล่งที่มาและส่งผลกระทบต่อสินค้าตัวจริง

พอล เลอมัง (2546) ได้บอกถึงความ เป็นมาของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้ว่า เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าตกลงร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก World Trade Organization หรือ WTO เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 ทำให้มีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-Related Aspects of Intellectual Property) หรือข้อตกลง TRIPs ซึ่งเป็นการประชุมรอบอุรุกวัย ขององค์การการค้าโลก สาเหตุที่มีความตกลงนี้ เนื่องจากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตไวน์และสุรา ต้องการให้องค์การการค้าโลกเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประเทศสมาชิก ในขณะนั้นมีบางประเทศเกิดคัดค้านเพราะเห็นว่ามืองค์การระหว่างประเทศอย่างอื่นดูแลเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาอยู่แล้วไม่ควรนำข้อตกลง TRIPs เข้ามาในเวทีการค้าโลก แต่ไม่สามารถต้านทานสหภาพยุโรปได้ ซึ่งได้กดดันยื่นเงื่อนไขว่าหากไม่มีข้อตกลง TRIPs ก็จะไม่ตกลงเรื่องสินค้าเกษตร ซึ่งในที่สุดที่การค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชุมต้องยอมให้มีการบรรจุความตกลงที่ TRIPs มีการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เข้มงวด รวมทั้งการคุ้มครองพิเศษสำหรับกับไวน์และสุราในความตกลง

ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในฐานะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้เป็นการกำหนดกฎหมายให้สอดคล้องกัน พันธกรณีดังกล่าว ประเทศไทยโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ จึงได้ริเริ่มยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ขึ้น

2.2 ความหมายของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ชนิดา ฉายีเนตร (2548 : 7-9) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) หรือที่นิยมเรียกกันสั้นๆ ว่า GI เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างจากทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น กล่าวคือ ผู้เป็นเจ้าของไม่ใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใด แต่เป็นกลุ่มชุมชนที่เป็นผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์นั้นๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ผลิตที่อาศัยอยู่ในสถานที่หรือแหล่งภูมิศาสตร์ และผู้ประกอบการเกี่ยวกับสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นเท่านั้น ที่มีสิทธิผลิตสินค้าดังกล่าวโดยใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์นั้นได้ แต่ไม่สามารถนำสิทธิที่ได้รับไปอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้ต่อ จึงเป็นสิทธิเฉพาะตัวสำหรับผู้ที่อยู่ในพื้นที่แหล่งภูมิศาสตร์นั้นเท่านั้น ผู้ผลิตอื่นที่อยู่นอกแหล่งภูมิศาสตร์จะไม่สามารถผลิตสินค้าโดยใช้ชื่อแหล่งภูมิศาสตร์เดียวกันมาแข่งขันได้ สิทธิในลักษณะดังกล่าวนี้ นักวิชาการบางท่านเรียกว่า "สิทธิชุมชน" (Collective Right)

หากจะพิจารณาในแง่ของลักษณะอาจแบ่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยตรง (Direct Geographical Indications) ได้แก่ กรณีที่เป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้นๆ โดยตรง เช่น ไชยา เพชรบูรณ์ เป็นต้น และ

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยอ้อม (Indirect Geographical Indications) ได้แก่ กรณีที่เป็นสัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ไม่ใช่ชื่อทางภูมิศาสตร์ ซึ่งใช้เพื่อบ่งบอกแหล่งภูมิศาสตร์อันเป็นแหล่งกำเนิดหรือแหล่งผลิตของสินค้า เช่น สัญลักษณ์ประจำอำเภอหรือจังหวัด รูปยาโม รูปหอไอเฟล เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์คือ ชื่อ พื้นที่หรืออะไรก็ตามที่สามารถใช้เรียกแทนแหล่งผลิตสินค้าที่มีความโด่งดังจากการที่สั่งสมชื่อเสียงในการผลิตสินค้านั้นๆ มาเป็นระยะเวลาอันจนทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อถือ และยอมรับว่าสินค้าที่มาจากแหล่งดังกล่าวต้องมีลักษณะเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต่างจากสินค้าประเภทเดียวกันที่มาจากแหล่งอื่น คุณลักษณะเฉพาะหรือคุณลักษณะพิเศษนี้จะต้องเกิดจากคนในท้องถิ่นนั้นนำภูมิปัญญาของตนมาใช้ผสมกับปัจจัยทางธรรมชาติที่มีอยู่เฉพาะแต่ในแหล่งพื้นที่นั้น ผลิตสินค้าที่มีความโดดเด่นออกมา เช่น

เอกละครพื้นบ้านหรือศิลปะการแสดงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในท้องถิ่นนั้นๆ หรือผลไม้ที่มีรสชาติแตกต่างจากผลไม้ชนิดเดียวกันที่ปลูกในพื้นที่อื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไข่เค็มไชยา มะขามหวานเพชรบูรณ์ ส้มโอนครชัยศรี เป็นต้น สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงเป็นเสมือนเครื่องหมายรับประกันคุณภาพและที่มาของสินค้า ที่สามารถช่วยยกระดับราคาของสินค้าเหล่านั้นให้สูงขึ้นได้ และเป็นเครื่องมือทางการตลาดในการประชาสัมพันธ์สินค้าในนามของกลุ่มผู้ผลิต อันเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์สินค้าของผู้ผลิตแต่ละรายลงไป อีกทั้งยังเป็นการรักษามรดกตกทอด ขนบธรรมเนียม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยได้อีกทางหนึ่ง

แม้ที่ผ่านมประเทศไทยจะมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และ 421 ก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคเป็นหลัก ยังไม่ครอบคลุมถึงผู้ประกอบการและยังไม่สามารถป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ออกมาบังคับใช้โดยตรง จึงถือได้ว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นสิ่งใหม่สำหรับประเทศไทย จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงที่มาโดยการศึกษาจากกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะอนุสัญญา หรือข้อตกลงที่ไทยเป็นสมาชิกต่อไป

2.2.1 ความหมายตามข้อตกลง TRIPs

ชณิดา ฉายีเนตร (2548) ได้ทำการศึกษาถึงความหมายของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อตกลง TRIPs ไว้ว่า

ข้อตกลง TRIPs (Agreement On Trade – Related Aspects Of Intellectual Property Rights - TRIPs) ได้ให้ความหมายคำว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 22 ดังนี้

“สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) ได้แก่ สิ่งบ่งชี้ซึ่งแสดงที่มาของสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศสมาชิก หรือในภูมิภาค หรือในท้องถิ่นนั้น อันแสดงถึงที่มาของคุณภาพ ชื่อเสียง หรือลักษณะอื่นที่มีอยู่ของสินค้า ซึ่งมีสวนสำคัญมาจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น”

เมื่อพิจารณาคำนิยามดังกล่าว สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความหมายของข้อตกลง TRIPs เป็นการให้ความคุ้มครองสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศหรือภูมิภาคหรือในท้องถิ่นของสมาชิก ซึ่งการให้ความคุ้มครองจะต้องเป็นกรณีที่สินค้าต้องมาจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ของสมาชิก และมีคุณภาพอันเป็นลักษณะที่ดีของสินค้าในแต่ละประเทศ ทั้งยังต้องมีชื่อเสียงตลอดจนลักษณะของสินค้ามาประกอบด้วย แต่หากสินค้าไม่มีคุณภาพ ชื่อเสียง และคุณลักษณะ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อันแสดงที่มาซึ่งเงื่อนไขที่สำคัญของสินค้า ก็ถือว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์อันจะได้รับการคุ้มครองในฐานะเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

คำจำกัดความตามความหมายของมาตรา 22 ของข้อตกลง TRIPs ทำให้เกิดการตีความทั้งอย่างกว้างและแคบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสินค้าที่มีอยู่แล้วของของประเทศต่างๆ ทั่วโลกอย่างมาก เนื่องจากหากสินค้าใดเข้าข่ายหรือเป็นสินค้าที่มีชื่อเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ประเทศสมาชิก WTO ทั้ง 146 ประเทศ จะต้องให้ความคุ้มครองสินค้านั้น ซึ่งการคุ้มครองก็หมายถึงว่าประเทศหรือผู้ที่เป็นเจ้าของสินค้าที่มีชื่อเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สามารถใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าของตนได้เฉพาะแต่เพียงผู้เดียว ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จะไม่สามารถใช้ชื่อสินค้านั้นซ้ำได้ ซึ่งในทางการตลาดจะทำให้สินค้านั้นมีราคาสูงขึ้น จึงทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบเกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิก เนื่องจากสมาชิกประเทศหนึ่งอาจมีสินค้าที่มีชื่อเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หลายร้อยชนิด ในขณะที่สมาชิกอีกประเทศหนึ่งมีสินค้าที่มีชื่อเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพียงไม่กี่ชนิด

2.2.2 ความหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

ชนิดา ฉายีเนตร (2548 : 10) ได้ทำการศึกษาถึงความหมายของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ไว้ว่า

พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 มาตรา 3 ได้ให้นิยามไว้ดังนี้ "สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว"

เมื่อพิจารณาจากคำนิยามดังกล่าว จะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 อยู่ 2 ประการ คือ คำว่า "สินค้า" และ "แหล่งภูมิศาสตร์" ซึ่งทั้ง 2 คำดังกล่าว พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ได้ให้นิยามไว้ดังนี้

"แหล่งภูมิศาสตร์" หมายความว่า พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้ความหมายรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ลำน้ำ เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกันด้วย

"สินค้า" หมายความว่า สิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิดโดยธรรมชาติ หรือเป็นผลิตผลทางการเกษตร รวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งคำว่า “แหล่งภูมิศาสตร์” และ “สินค้า” มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือ การที่จะได้รับความคุ้มครองในฐานะเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต้องเป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นด้วย นอกจากนี้ 2 คำดังกล่าวแล้ว สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต้องมีองค์ประกอบหรือคุณสมบัติครบถ้วน 3 ประการ ดังต่อไปนี้

2.2.2.1 เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์

2.2.2.2 ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์สามารถบ่งบอกว่าเป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น

2.2.2.3 เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์นั้น

หากสังเกตจะพบว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 บัญญัติสอดคล้องกับความหมายของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อตกลง TRIPs ได้กำหนดไว้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ธนพจน์ เอกโยคยะ (2547 : 22-23) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีที่มาจากหลายทฤษฎี โดยสรุปสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ๆ ดังนี้ คือ

2.3.1 ทฤษฎีการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ซึ่งควรจะมีสิทธิที่จะได้บริโภคสินค้าหรือได้รับบริการที่มีมาตรฐานและปลอดภัย

ทฤษฎีแรกนี้เหตุผลในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จะมุ่งเน้นไปยังผู้บริโภคเป็นหลัก โดยถือว่าการที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนในการแหล่งที่มาหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยของประชาชนโดยรวม ดังนั้นจึงสมควรที่จะห้ามการกระทำใดๆ ที่จะทำให้เกิดความสับสนหลงผิดในหมู่ผู้บริโภคหรือการกระทำใดๆ ที่จะทำให้สุขอนามัยและความปลอดภัยของประชาชนลดลง เพราะฉะนั้นการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่ไม่ได้มาจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์นั้นๆ จึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แนวทฤษฎีนี้ได้มีการพัฒนามาเป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีใช้บังคับอยู่ในหลายประเทศ และการตีความกฎหมายนี้ก็ครอบคลุมถึงการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้วย

2.3.2 ทฤษฎีการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม โดยที่ผู้ทำการค้าจะต้องไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ค้ารายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทฤษฎีนี้จะเน้นไปที่ความชอบธรรมในการแข่งขันทางการค้า กล่าวคือ ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องแข่งขันกันอย่างยุติธรรม ไม่ฉกฉวยหรือนำเอาชื่อเสียงของคู่แข่งทางการค้าไปแอบอ้างโดยทุจริต หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดต่อการแข่งขันทางการค้าโดยสุจริต ต่อมาหลักการนี้ได้พัฒนามาเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญา กล่าวคือ หลักการนี้ได้มีการพัฒนามาเป็นกฎหมายป้องกันการลวงขายสินค้า (Passing off) ซึ่งเป็นที่มาของกฎหมายเครื่องหมายการค้าในปัจจุบัน ที่ให้สิทธิแก่ผู้ประกอบการค้าที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าของตน จากหลักการนี้เองในบางประเทศได้พัฒนากฎหมายเฉพาะ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยแยกออกมาต่างหากจากกฎหมายเครื่องหมายการค้า แต่ในบางประเทศยังคงรวมการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้เอาไว้ภายใต้กฎหมาย Passing off หรือกฎหมายเครื่องหมายการค้าแล้วแต่กรณี

2.4 องค์ประกอบของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเชื่อมโยง ระหว่างปัจจัยสำคัญสองประการ คือ ปัจจัยทางด้านธรรมชาติและปัจจัยด้านมนุษย์ชุมชนได้อาศัยลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ตามธรรมชาติ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ วัตถุดิบเฉพาะในพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าในท้องถิ่นของตนขึ้นมาทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่มาจากพื้นที่ดังกล่าว คุณลักษณะพิเศษนี้อาจหมายถึง คุณภาพ ชื่อเสียงหรือคุณลักษณะเฉพาะอื่นๆ ที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นๆ

วิมาน เหล่าดุสิต (2539 : 171-173) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้ว่า การที่ผู้ขอรับสิทธิจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น จะต้องคำนึงว่าสินค้าภายในชุมชนของตนมีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง หากพิจารณาองค์ประกอบของการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.4.1 องค์ประกอบทางด้านธรรมชาติ (Natural Factor)

องค์ประกอบทางด้านธรรมชาติถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากมีความเฉพาะตัวและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมิได้เกิดจากการแทรกแซงของมนุษย์ในการเข้ามาสร้างองค์ประกอบด้านนี้โดยตรง เพียงแต่มนุษย์นำลักษณะเด่นทางธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสินค้าในชุมชนของตนเท่านั้น หากพิจารณาองค์ประกอบทางด้านธรรมชาติทำให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่อันเป็นแหล่งผลิตสินค้าที่มีความเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ปริมาณน้ำฝนหรือแร่ธาตุที่ละลายอยู่ในน้ำบาดาลบริเวณนั้น ความแรงของลมหรือความชื้นสัมพัทธ์ในท้องถิ่นนั้น รวมตลอดไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถึงอุณหภูมิและความกดอากาศซึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลของท้องถิ่น เป็น ต้น องค์ประกอบทางด้านธรรมชาติจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีความแตกต่างจาก ทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น กล่าวคือ ไม่สามารถถือองค์ประกอบทางด้านธรรมชาติเป็น องค์ประกอบที่สำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นในการที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธิได้ ดังนั้น ผู้ขอรับการคุ้มครองสิทธิจึงมีหน้าที่ในการพิสูจน์ให้เห็นว่าสินค้าของตนได้ผลิตขึ้นตาม มาตรฐานและคุณภาพของแหล่งภูมิศาสตร์หรือท้องถิ่นนั้นได้กำหนดไว้ อันเป็นองค์ประกอบ ทางด้านธรรมชาติที่สำคัญของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตัวอย่างขององค์ประกอบทางด้านธรรมชาติ ในประเทศไทย ได้แก่ ไข่เค็มที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไข่เค็มดังกล่าวมีวิธีและขั้นตอนใน การผลิตต่างจากที่อื่น กล่าวคือ วิธีการผลิตตั้งแต่ดั้งเดิมจะนำไข่เปิดจากอำเภอไชยา ซึ่งกินสัตว์ ทะเลเป็นอาหาร ไข่เปิดจึงมีไข่แดงที่แดงจัดและใหญ่มากกว่าไข่เปิดที่อื่น นอกจากนี้ยังนำดินจอม ปลวกจากอำเภอไชยามาใช้พอกหรือหมักไข่เปิดด้วย จึงทำให้ไข่เปิดจากอำเภอไชยามี ลักษณะเฉพาะต่างจากไข่เค็มที่อื่น สำหรับองค์ประกอบทางด้านธรรมชาติในกรณีของต่างประเทศ ได้แก่ วิสกี้ที่ผลิตในประเทศสก๊อตแลนด์ หรือที่เรียกกันว่า สก๊อตวิสกี้ (Scotch Whiskies) จาก กรรมวิธีในการผลิตวิสกี้นี้ต้องมีส่วนผสมที่สำคัญคือ ต้องใช้น้ำจากทะเลสาบในประเทศ สก๊อตแลนด์ ซึ่งน้ำที่ใช้ผลิตวิสกี้จะมีลักษณะเฉพาะตัวมาก คือ เป็นน้ำในลำธารที่ผ่านมาจาก ท้องทุ่งมีการซึมซับถ่านหินลักษณะอ่อน น้ำดังกล่าวจึงดูดซับสีของถ่านหินออกมาเป็นสีเหลืองหรือ สีนํ้าตาล จากตัวอย่างดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าทั้งประเทศไทยหรือต่างประเทศ ถือองค์ประกอบทาง ธรรมชาติของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว และมีความผูกพันต่อ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เป็นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งในการที่จะขอรับการคุ้มครองสิทธิ ในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทั้งสิ้น

2.4.2 องค์ประกอบทางด้านมนุษย์ (Human factor)

องค์ประกอบทางด้านมนุษย์เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์มีลักษณะที่ค่อนข้างจะชัดเจน กล่าวคือ เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากการแทรกแซงโดยใช้ สติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ ในการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสินค้าในชุมชนหรือ ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์นั้น

ผู้ที่ขอรับการคุ้มครองสิทธิจึงต้องเป็นผู้พิสูจน์ให้เห็นว่า สินค้าของตนได้ผลิตขึ้น โดยใช้สติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ในการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตัวอย่างของ องค์ประกอบทางด้านมนุษย์ในประเทศไทย ได้แก่ ผ้าทอเกาะยอ จังหวัดสงขลา เกิดจากกรรมวิธีใน การทอผ้าของชาวบ้านในเกาะยอ ที่สามารถคงเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันเป็นที่ยอมรับว่ามีคุณภาพ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และชื่อเสียงที่ดี หรือเครื่องปั้นดินเผาที่อำเภอด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา มีชื่อเสียงทางด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาซึ่งต่างจากที่อื่น สำหรับองค์ประกอบทางด้านมนุษย์ในกรณีของต่างประเทศ เช่น นาฬิกาสวิส (Swiss watch) ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เป็นนาฬิกาที่ผลิตได้สวยงามและมีความเที่ยงตรงสูง โดยเฉพาะนาฬิกาที่ใช้ระบบเคลื่อนไหวด้วยระบบจักรกล

2.5 ระดับการคุ้มครองของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ฉัตรพร หาระบุตร (2546 : 10) ได้กล่าวถึงระดับของการคุ้มครองของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้ว่าโดยทั่วไปอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ

2.5.1 ระดับปกติ ใช้กับสินค้าทั่วไปโดยมุ่งป้องกันมิให้มีการนำสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไปใช้ในลักษณะที่จะทำให้คนสับสนหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้าโดยให้การคุ้มครองสองกรณีคือ

2.5.1.1 กรณีที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความหลงผิดในแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น

2.5.1.2 ในกรณีที่เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เช่น ผู้ผลิตไข่เค็มที่เชียงใหม่ ไม่สามารถใช้คำว่า “ไข่เค็มไชยา” กับสินค้าของตนได้ หากทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดคิดว่าไข่เค็มไชยาของตนมาจากอำเภอไชยา

2.5.2 ระดับพิเศษ ใช้กับสินค้าเฉพาะอย่าง เป็นการห้ามการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นทุกกรณี แม้จะไม่ได้ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดก็ตาม เพื่อคุ้มครองไม่ให้มีการแสดงให้ทราบถึงแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้าโดยใช้คำว่า “ชนิด” หรือ “แบบ” หรือคำทำนองเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ TRIPS ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ทุกประเทศสมาชิก WTO จะต้องให้ความคุ้มครองสินค้าประเภท ไวน์ และสุรา ในระดับพิเศษ เช่น ผู้ผลิตไวน์ในประเทศไทยไม่สามารถใช้คำว่า “Bordeaux” ได้เลยไม่ว่าจะเป็นการอ้างโดยอ้อม เช่น ผลิตแบบ Bordeaux หรือชนิดเหมือน Bordeaux หรือแม้จะระบุไว้ชัดเจนแล้วว่าไวน์ที่ผลิตที่ในไทยแล้วก็ตาม เป็นต้น

2.6 ประโยชน์ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.6.1 เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ผู้บริโภคควรจะได้บริโภคสินค้าหรือบริการที่มี มาตรฐานและปลอดภัยตามที่ ต้องการ การทำให้ผู้บริโภคหลงเชื่อว่าสินค้านั้นมาจากที่อื่นนั้น ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะนอกจากจะทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับสินค้าตามที่ตนต้องการจากฉลากหรือชื่อที่ใช้แล้ว ยังอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของประชาชนโดยรวม ในแง่ที่ว่าสินค้านั้นอาจจะไม่มีมาตรฐานอย่างที่ควรจะเป็น (ธนพจน์ เอกโยคยะ, 2547)

2.6.2 เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในระบบเศรษฐกิจเสรีทุนนิยมนี้ ถือเป็นภารกิจสำคัญของรัฐที่จะต้องส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นธรรม เพื่อให้กลไกตลาดดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการค้าจะต้องไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ค้ารายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม กล่าวคือ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องไม่ฉวยหรือนำเอาชื่อเสียงของคู่แข่งทางการค้าไปแอบอ้างโดยทุจริต การอ้างแหล่งผลิตสินค้าโดยมิชอบ เพื่อแสวงประโยชน์จากชื่อเสียงของชุมชนอื่นๆ ที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน ย่อมถือเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เช่น กรณีที่สหรัฐอเมริกาแอบอ้างเอาชื่อข้าวหอมมะลิของไทยไปใช้ในการค้า เป็นต้น (ธนพจน์ เอกโยคยะ, 2547)

2.6.3 เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้ผู้ผลิต และเป็นเครื่องมือทางการตลาด

วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ เพื่อสื่อให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ผลิตขึ้นในประเทศใดประเภทหนึ่ง หรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยที่การระบุชื่อประเทศหรือท้องถิ่นดังกล่าวจะต้องทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีลักษณะพิเศษต่างไปจากสินค้าจำพวกเดียวกันที่ผลิตขึ้นจากแหล่งอื่น การระบุเช่นนี้จะมีผลทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีราคาสูงขึ้นหรือจำหน่ายได้มากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับสินค้าดีมีคุณภาพตามที่ต้องการจากแหล่งผลิตที่ได้มีการอ้างชื่อ (จักรกฤษณ์ ครอบพจน์, 2546) ตัวอย่างชื่อของสินค้าที่อาจจะเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้แก่ ไข่เค็มไชยา มีดอรัญญิก ส้มโอนครชัยศรี มะขามหวานเพชรบูรณ์ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นต้น

นอกจากนี้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์สินค้านั้นให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในนามของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งจะช่วยลดภาระในการประชาสัมพันธ์สินค้าของผู้ผลิตแต่ละรายลงได้ ทั้งนี้เพราะการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในทางการตลาดเป็นที่แพร่หลายอยู่แล้วในหลายประเทศ การเพิ่มเครื่องมือทางการตลาดตัวนี้ให้แก่คนไทยย่อมเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระดับโลกไปในตัว (วิมาน เหล่าดุสิต, 2539)

2.6.4 เพื่อให้มีการดูแลรักษามาตรฐานของสินค้า

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีลักษณะเหมือนเป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า เนื่องจาก เงื่อนไขของการขอรับความคุ้มครองในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผู้ขอขึ้นทะเบียน จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่และตัวสินค้า ไม่ว่าในแง่ คุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะใดๆ เช่น วิธีการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ ฯลฯ ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพเฉพาะของสินค้าจากแหล่งนั้น กลุ่มผู้ผลิตจึงต้องมีส่วนอย่างมากในการช่วยกันรักษาคุณภาพ หรือชื่อเสียงนั้นๆ ไว้ มิฉะนั้น อาจเข้าเหตุระงับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ (วิมาน เหล่าดุสิต, 2539)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.5 เพื่อช่วยกระจายรายได้สู่ชนบท และส่งเสริมอุตสาหกรรม

เนื่องจากสินค้าที่อาจขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้นั้น โดยมากจะเป็นสินค้าเกษตร เพราะปัจจัยในแง่สภาพดินฟ้าอากาศ หรือสภาพพื้นที่จะส่งผลอย่างมากต่อคุณภาพของสินค้า ซึ่งนำไปสู่ชื่อเสียงของสินค้านั้นๆ การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงเป็นการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นโดยตรง โดยเป็นการดึงเอาชื่อเสียงที่มีการสั่งสมมานานดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า และความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและในระดับสากล ซึ่งสอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล (ฉัตรพร หาระบุตร, 2546)

2.6.6 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประโยชน์ในทางอ้อมของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มชนในท้องถิ่น ที่ต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพของสินค้าของตน สร้างความรู้สึกผูกพัน ความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด อันเป็นการสร้างคุณค่าให้กับท้องถิ่นซึ่งจะช่วยลดปัญหาแรงงานชนบทอพยพเข้าสู่เมือง ช่วยรักษามรดกตกทอด ชนบทธรรมเนียม และศิลปพื้นบ้านของไทยได้อีกด้วย (ชาวเกษตร, 2549)

2.7 พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย (2546 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 บัญญัติให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีผลตั้งแต่วันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน ซึ่งผู้มีสิทธิ์ขอขึ้นทะเบียนจะได้รับการคุ้มครองสิทธิ ก็ต่อเมื่อสินค้านั้นมีความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าเกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นหรือไม่

2.7.1 นายทะเบียนจะรับขึ้นทะเบียนต่อเมื่อสินค้านั้นมีคุณลักษณะดังนี้

2.7.1.1 ด้านคุณภาพ ผู้ขอขึ้นทะเบียนจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า สินค้านั้นได้ผลิตขึ้นตามมาตรฐาน หรือคุณภาพที่แหล่งผลิตนั้นได้กำหนดไว้

2.7.1.2 ด้านชื่อเสียง ผู้ขอขึ้นทะเบียนจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า สินค้านั้นมีชื่อเสียงของแหล่งภูมิศาสตร์หรือท้องถิ่นนั้น เช่น ร่มบ่อสร้างมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งความมีชื่อเสียงอาจจะต้องใช้เวลาในการรับรู้และยอมรับของสังคม

2.7.1.3 ด้านคุณลักษณะเฉพาะ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ปริมาณน้ำฝน หรือแร่ธาตุที่ละลายในน้ำบาดาลบริเวณนั้น ความแรงของลม หรือความชื้นสัมพัทธ์ในท้องถิ่น อุณหภูมิ ความกดอากาศขึ้นอยู่กับระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลของท้องถิ่นนั้น

2.7.2 หน่วยงานในการแจ้งขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.7.2.1 กรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการอ้างอิงเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.2.2 สำนักงานพาณิชย์ทุกจังหวัด

2.7.3 ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียน

2.7.3.1 ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีเขตรับผิดชอบครอบคลุมบริเวณแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น

2.7.3.2 บุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และมีถิ่นที่อยู่แหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้า

2.7.3.3 กลุ่มผู้บริโภคหรือองค์กรผู้บริโภคสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.7.4 ผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน

ผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนได้แก่ ผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น และผู้ประกอบการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น

2.7.5 อายุการคุ้มครอง

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนแล้วจะได้รับความคุ้มครองตลอดไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาจนกว่าจะมีการเพิกถอนทะเบียน เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการขึ้นทะเบียน เป็นต้น

2.7.6 ผลของการขึ้นทะเบียน

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนไว้แล้ว เช่น ไช้เค็มไชยา ย่อมส่งผลให้เฉพาะคนในท้องถิ่นของอำเภอไชยาที่ทำการผลิตไช้เค็มเท่านั้นที่มีสิทธิใช้คำว่า "ไช้เค็มไชยา" กับไช้เค็มที่ผลิตขึ้นได้ คนในท้องถิ่นอื่นแม้จะผลิตไช้เค็มออกขายเช่นเดียวกันก็ไม่มีสิทธิใช้คำว่า "ไช้เค็มไชยา" ทั้งนี้ หากมีการละเมิดโดยมีบุคคลอื่นใช้คำดังกล่าวเพื่อแสดงหรือทำให้ผู้บริโภคหลงเชื่อว่า ไช้เค็มของตนเป็นไช้เค็มที่มาจากอำเภอไชยาแล้วเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่า เป็นการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยมิชอบ ซึ่งเป็นความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2.7.7 การเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิ

จะกระทำได้โดยตามปกติการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น เมื่อได้ขึ้นทะเบียนแล้วก็จะได้รับความคุ้มครองตลอดไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่ถ้าปรากฏเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ในภายหลัง ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร พระจอมเกล้าลาดกระบัง

2.7.7.1 การขอขึ้นทะเบียนหรือการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้กระทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรืออำนาจหรือมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ในขณะที่รับขึ้นทะเบียน

2.7.7.2 สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปและการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด หรือทำให้รายการเกี่ยวกับแหล่งภูมิศาสตร์หรือรายการอื่นเปลี่ยนแปลงไปจากที่ลงไว้ในทะเบียน

2.7.8 ลักษณะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขอรับความคุ้มครองได้

2.7.8.1 เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าคุณค่าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นมีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือ คุณลักษณะเฉพาะ

2.7.8.2 สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นต้องมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์คือ พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้ความหมายรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำลำน้ำเกาะภูเขาหรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกัน

2.7.8.3 ไม่เป็นชื่อสามัญที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นชื่อที่ใช้เรียกขานสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่จะใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น

2.7.8.4 ไม่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือนโยบายแห่งรัฐ

2.7.8.5 กรณีเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของต่างประเทศนั้น โดยจะต้องปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า ได้รับความคุ้มครองและมีการสืบเนื่องตลอดมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอทะเบียนในประเทศ

2.7.9 บทกำหนดโทษ

หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

2.7.10 อัตราค่าธรรมเนียม

คำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ฉบับละ 1,000 บาท

คำคัดค้านการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ฉบับละ 1,000 บาท

คำอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของนายทะเบียน ฉบับละ 1,000 บาท

คำขอแก้ไขทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ฉบับละ 200 บาท

คำขอเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ฉบับละ 200 บาท

คำขออื่นๆ ฉบับละ 200 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8. สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) กับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เจริญ คัมภีรภาพ (2546 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศไทยมีโอกาสพัฒนาเศรษฐกิจจริง (Real economy) มากมายหลายสาขา โดยเฉพาะรากฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย รัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้มีการดำเนินนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่นเดียวกับหลายประเทศที่กำลังดำเนินนโยบายอยู่ เช่น การผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในเมืองโออิตะของประเทศญี่ปุ่น ให้อาหารล่อปลาวายทวนน้ำเพื่อเนื้อปลาที่แน่นอร่อย ซึ่งนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นการใช้ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ หรือ การนำจุดแข็งของประเทศที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาสร้างสรรคเพื่อผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการเพิ่มคุณค่า (Value creation) ที่นำความรู้เข้าไปใส่ภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น เพราะการนำสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติของคนไทยหรือสิ่งที่คนไทยสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมกันมา จะช่วยสร้างสินค้าใหม่ที่มีคุณค่าอย่างที่ผู้ประกอบการในประเทศอื่นจะเลียนแบบ ทำให้ประเทศไทยสามารถขายสินค้าในราคาสูงได้ตามต้องการ โดยไม่ต้องกลัวการแข่งขันหรือตัดราคาอีกต่อไป

นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นการส่งเสริมสินค้าที่มาจากธรรมชาติหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ สอดคล้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ซึ่งหมายความถึง ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าเป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว โดยสินค้านั้นต้องเป็นสิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิดโดยธรรมชาติหรือเป็นผลิตผลทางการเกษตร รวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรมและอุตสาหกรรม จากนิยามศัพท์ดังกล่าวทำให้เห็นว่า สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าวสามารถพัฒนาเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ แต่สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ต้องครอบคลุมประกอบตามหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 บัญญัติไว้ รวมถึงต้องพิจารณาจากปัจจัยทางด้านธรรมชาติหรือปัจจัยทางด้านมนุษย์ หรือทั้งปัจจัยทางด้านธรรมชาติและปัจจัยทางด้านมนุษย์ประกอบด้วย

ดังนั้น การที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จึงถือเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิมของไทย ทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงทริปส์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกด้วย

3. ปลาสลิดบางบ่อ

3.1 อำเภอบางบ่อ

3.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2549) ได้กล่าวถึงที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอบางบ่อไว้ว่า ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการอยู่ทางด้านทิศตะวันออกอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้

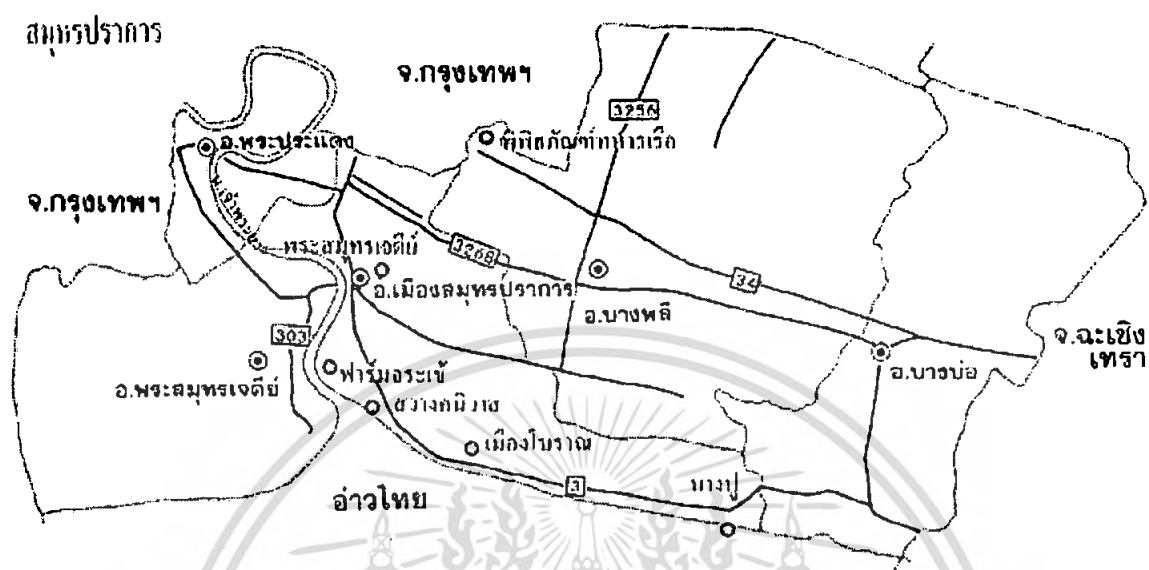
ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร และอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีคลองกาหลง คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองหนึ่งเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีคลองพระยาสมุทร คลองฉับัง คลองบางพลีน้อย คลองหอมสีล คลองสำโรง คลองปึกกา คลองกันบึง คลองสี่ล้งเก่าและคลองสี่ล้งใหม่เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ จรดอ่าวกรุงเทพ (อ่าวไทยตอนบน)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี และกิ่งอำเภอบางเสาธง มีคลองลึก คลองด่านน้อย คลองชลประทาน คลองหัวเกลือก คลองสาม คลองร้อย คลองหัวเกลือก คลองกะลาวน คลองสำโรง คลองสนามพลี คลองสนามพลีเก่า คลองบางเข คลองชวดใหญ่คลองท่าข้ามและคลองกาหลงเป็นเส้นแบ่งเขต

ภาพที่ 1 แสดงพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา : วิถีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2549)

3.1.2 พื้นที่และประชากร

วิถีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2549) ได้กล่าวถึงพื้นที่และประชากรอำเภอบางบ่อไว้ว่า อำเภอบางบ่อก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2440 มีพื้นที่ 245,007 ตร.ม. มีประชากร 90,226 คน (2548) แบ่งเขตการปกครองย่อยเป็น 8 ตำบล 74 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลบางบ่อ มี 11 หมู่บ้าน
2. ตำบลบ้านระกาศ มี 10 หมู่บ้าน
3. ตำบลบางพลีน้อย มี 11 หมู่บ้าน
4. ตำบลบางเพรียง มี 6 หมู่บ้าน
5. ตำบลคลองด่าน มี 14 หมู่บ้าน
6. ตำบลคลองสวน มี 7 หมู่บ้าน
7. ตำบลเปรัง มี 9 หมู่บ้าน
8. ตำบลคลองนิมมยตรา มี 6 หมู่บ้าน

3.2 ปลาสลิด

ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์ (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ปลาสลิดหรือปลาใบไม้เป็นปลาน้ำจืด ซึ่งเป็นปลาพื้นบ้านของประเทศไทย มีแหล่งกำเนิดอยู่ในที่ลุ่มภาคกลาง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Trichogaster pectoralis* และนิยมเลี้ยงกันมากบริเวณภาคกลาง ส่วนที่พบในประเทศไทยเพื่อนบ้าน เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในท้องถิ่นได้รู้จักและเห็นประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา และฟิลิปปินส์ นั้น เป็นพันธุ์ปลาที่ส่งไปจากเมืองไทย เมื่อประมาณ 80-90 ปีที่ผ่านมา และเรียกว่าสยาม สำหรับแหล่งปลาสลิดที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักว่ามีรสชาติดี เนื้ออร่อย คือ ปลาสลิดบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนพื้นที่ดินพรุทางภาคใต้ในเขตจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นดินเปรี้ยวก็สามารถใช้เป็นที่เลี้ยงปลาสลิดได้ เพราะปลาสลิดเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย อดทนต่อความเป็นกรด และน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนน้อยได้ดี มีห่วงโซ่อาหารสั้นคือกินแพลงก์ตอนเป็นอาหารต้นทุนการผลิตต่ำ โดยจะเลี้ยงอยู่ในนาคนเลี้ยงปลาสลิดเรียกว่า ชาวนาปลาสลิด และบ่อเลี้ยงปลาสลิดเรียก แปลงนาปลาสลิดหรือล้อมปลาสลิด กรมประมงจึงได้ส่งเสริมให้เลี้ยงปลาสลิดในพื้นที่จังหวัดอื่น เช่น จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภค และส่งเป็นสินค้าออกในรูปแบบผลิตภัณฑ์ปลาสลิดเค็มตากแห้ง

3.2.1 อุปนิสัย

ปลาสลิดชอบอยู่ในบริเวณที่มีน้ำนิ่ง เช่น หนอง บึง ตามบริเวณที่มีพันธุ์ไม้ น้ำ เช่น ผักและสาหร่าย เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยกำบังตัวและก่อหวอดวางไข่ เนื่องจากปลาชนิดนี้โตเร็ว ในแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอาหารพวกพืช ได้แก่ สาหร่าย พืชและสัตว์เล็ก ๆ จึงสามารถนำปลาสลิดมาเลี้ยงในบ่อและนาข้าวได้เป็นอย่างดี (ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์, 2541)

3.2.2 รูปร่างลักษณะ

ปลาสลิดมีรูปร่างคล้ายปลากระตี่หม้อ แต่ขนาดโตกว่า ลำตัวแบนข้างมีครีบ ท้องยาวครีบเดียว สีของลำตัวมีสีเขียวออกเทาหรือมีสีคล้ำเป็นพื้น และมีริ้วดำพาดขวางตามลำตัวจากหัวถึงโคนหาง เกล็ดบนเส้นข้างตัวประมาณ 42-47 เกล็ด ปากเล็กยึดหดได้ ปลาสลิดซึ่งมีขนาดใหญ่เต็มที่จะมีความยาวประมาณ 20 เซนติเมตร (ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์, 2541)

3.2.3 โรค

ปลาสลิดไม่ค่อยจะเป็นโรคร้ายแรง หากน้ำในบ่อเสียจะสังเกตเห็นปลาขึ้นมาหายใจบนผิวน้ำ เพราะออกซิเจนที่ละลายน้ำไม่เพียงพอ วิธีแก้ไขก็คือต้องถ่ายน้ำเก่าออกและระบายน้ำใหม่เข้าหรือย้ายปลาไปไว้ในบ่ออื่น โดยเฉพาะมักจะเกิดเห็บปลา ซึ่งมีลักษณะตัวแบน สีน้ำตาลใสเกาะติดตามตัวปลา มาดูดเลือดของปลา กิน ความเจริญเติบโตของปลาชะงักลง ทำให้ปลาผอม การกำจัดโดยระบายน้ำสะอาดเข้าไปในบ่อให้มากๆ ตัวเห็บก็จะหายไป การป้องกันโรคระบาดอีกประการหนึ่งก็คือ ปลาที่จะนำมาเป็นพ่อแม่พันธุ์ ถ้าปรากฏว่ามีบาดแผล ไม่ควรนำลงไปเลี้ยงรวมกันในบ่อ เพราะปลาที่เป็นแผลจะเป็นโรคราและติดต่อไปถึงปลาดตัวอื่นได้ การสืบพันธุ์ (ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์, 2541)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.4 ลักษณะเพศ

ลักษณะเพศ ปลาสลิดตัวผู้และตัวเมียมีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสังเกตความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือ ปลาดำตัวผู้มีลำตัวยาวเรียว สันหลัง และสันท้องเกือบเป็นเส้นตรงขนานกัน มีครีบหลังยาวจรดหรือเลยโคนหาง มีสีลำตัวเข้มและสววกว่าตัวเมีย ส่วนตัวเมียมีสันท้องยาวมนไม่ขนานกับสันท้องและครีบหลังมนไม่ยาวจนถึงโคนหาง สีตัวจางกว่าตัวผู้ ในฤดูวางไข่ท้องจะอูมเป่งออกมาทั้งสองข้าง อัตราการปล่อยพ่อแม่พันธุ์ปลาสลิด 1:1 เป็นปลาขนาดกลาง น้ำหนัก 10 - 12 ตัวต่อกิโลกรัม ดีที่สุด (ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์, 2541)

3.2.5 การผลิตปลาในอนาคต

ปลาสลิดมีแนวโน้มด้านการตลาดในอนาคตแจ่มใส เพราะปลาสลิดเป็นผลผลิตที่ตลาดต้องการสูง สามารถนำมาประกอบอาหารทั้งในรูปสดและทำเค็ม ตากแห้ง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ปลาสลิดตากแห้งเป็นที่นิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้ส่งเป็นสินค้าออกของประเทศอีกชนิดหนึ่ง ดังนั้น หากมีพื้นที่ที่เหมาะสมและทำการปรับปรุงเพื่อการเลี้ยงปลาสลิด จะช่วยเพิ่มปริมาณอาหารโปรตีน และเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์, 2541)

3.3 ผลิตภัณฑ์ OTOP ปลาสลิดบางบ่อ

รายชื่อสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ปลาสลิดบางบ่อมีดังนี้ (สินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, 2547)

3.3.1 ทองพับสอดไส้ปลาสลิด OTOP ระดับ 4 ดาว กลุ่มคู้ก๊กทองม้วนสอดไส้ปลาสลิด 407/27-30 ถนนบายพาส ต.บางบ่อ อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ 10560 ติดต่อ : คุณเพ็ญจรรย์ แสนทวิสุข โทร : 02 7083551, 01 4244050

3.3.2 น้ำพริกตาแดงปลาสลิด OTOP ระดับ 5 ดาว กลุ่มคู้ก๊กทองม้วนสอดไส้ปลาสลิด 407/27-30 ถนนบายพาส ต.บางบ่อ อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ 10560 ติดต่อ : คุณเพ็ญจรรย์ แสนทวิสุข โทร : 02 7083551, 01 4244050

3.3.3 น้ำพริกปลาสลิดสูตรดั้งเดิม OTOP ระดับ 5 ดาว ร้านเพลินตา เลขที่ 1/24 หมู่ที่ 1 ถนนบางนาตราด ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10260 ติดต่อ : นางภาวิณี ทองมาก โทร : 02 3776550, 09 6997668, 02 3161038, 02 3161038

3.3.4 น้ำพริกเผาปลาสลิด OTOP ระดับ 3 ดาว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางบ่อพัฒนา เลขที่ 194 หมู่ที่ 4 ถนน 200 ปี ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560 ติดต่อ : นางบังอร กรโกษา โทร : 02 7070651, 01 3625925

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.5 ปลาสดแพ็คสูญญากาศ OTOP ระดับ 4 ดาว กลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อย เลขที่ 10/22 หมู่ 1 บ้านบางพลีน้อย ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560 ติดต่อ : นางสมพร คงเทียน โทร :02 3376432, 01 9105040, 02 3376526-7

3.3.6 ปลาสดหอมทอดกรอบ OTOP ระดับ 5 ดาว ร้านเพลินดา เลขที่ 1/24 หมู่ที่ 1 ถนนบางนาตราด ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10260 ติดต่อ : นางภาวิณี ทองมาก โทร :02 3776550, 09 6997668, 02 3161038, 02 3161038

3.3.7 ปลาสดหอมบางบ่อ OTOP ระดับ 4 ดาว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรลาดหวายสัมพันธ์ 154 หมู่ 6 บ้านลาดหวาย ถนนลาดหวาย - สุขุมวิท ตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560 ติดต่อ : นางไข่มุก จันทะเคียน โทร :02 7077325, 09 6642136

3.3.8 ปลาสดหอมบางบ่อ OTOP ระดับ 4 ดาว สหกรณ์การเกษตรบางบ่อ จำกัด เลขที่ 86/17-20 หมู่ที่ 2 ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560 ติดต่อ : นายรุ่ง พรหมศาสตร์ โทร :02 7083601 โทรสาร :02 7083600

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิตา ฉายีเนตร (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ : ขอบเขตประเทศไทย ได้กล่าวไว้ว่า การให้ความคุ้มครองสิทธิในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ในความหมายอย่างกว้างในข้อตกลง TRIPs ไม่ทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อประเทศไทยแต่อย่างใด กลับทำให้สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทย รวมทั้งสินค้า OTOP ได้รับความคุ้มครอง และจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ส่งผลให้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยได้รับประโยชน์มากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีสินค้าที่เข้าข่ายสามารถขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป หรือสินค้าอุตสาหกรรม ฯลฯ หากสินค้านี้สามารถขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้จะทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้ามากขึ้น

สุปราณี เย็นสุข (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการผลิตและการตลาดของปลาสดและผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสมุทรปราการ ได้กล่าวไว้ว่า ต้นทุนทางการตลาดของผู้แปรรูป พบว่า ผู้แปรรูปปลาสดหอม มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 2,255.32 บาท ต่อครั้ง ส่วนผู้แปรรูปปลาสดแดดเดียว มีต้นทุนทั้งหมดโดยเฉลี่ย 2,932.36 บาท

วิโรจน์ นวลตั้ง (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการผลิตและการตลาดปลาสดของเกษตรกรใน ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ได้กล่าวไว้ว่า เกษตรกรที่เลี้ยงปลา การค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สลิคเป็นชาย มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีอายุวัยกลางคนหรือวัยทำงาน คือช่วงระหว่าง 38-36 ปี อายุเฉลี่ย 50.90 ปี มีพื้นที่ทำการเลี้ยงปลาสลิคโดยเฉลี่ย 27.40 ไร่/ราย รายได้จากการเลี้ยงปลาสลิค โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 252,178.50 บาท/ปี สภาพการผลิต การตลาดพบว่าเกษตรกรทั้งหมดเลี้ยงปลาในบ่อดิน ละมีการเตรียมบ่อพักไข่โดยใช้บ่อดิน พันธุ์ที่ใช้ผสมพันธุ์ตามธรรมชาติเป็นพันธุ์บางบ่อที่คัดเลือกเอง มีการเตรียมบ่อก่อนปล่อยปลา ปล่อยปลาลงบ่อ ใช้อัตราเฉลี่ย 251.84 กิโลกรัมต่อไร่ศัตรูของปลาสลิคได้แก่ นก ตัวเงินตัวทอง พันธุ์ไม้ที่เป็นวัชพืช พันธุ์ไม้น้ำในบ่อ โรคปลาสลิคที่พบได้แก่ โรคพยาธิในท้องปลาสลิค อาหารที่ใช้ในการเลี้ยง ได้แก่ พันธุ์ไม้ บัญห่มัก (หญ้าห่มัก) อาหารสำเร็จรูป (อาหารหมู) รำข้าว หนังกว จากการศึกษาต้นทุนการผลิต สามารถสรุปได้ดังนี้ว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาสลิคจะมีรายได้เฉลี่ย ไร่ละ 7,718.63 บาท/ไร่/ปี ปัญหาการผลิตการตลาดปลาสลิค เกษตรกรทั้งหมดขาดความรู้ เทคโนโลยีในการเลี้ยงปลาสลิค ขาดการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ประมง ขาดเงินทุน ปัญหาโรค ปัญหาวัชพืช ปัญหาสัตว์กินเนื้อก็เป็นปัญหาส่วนหนึ่ง ส่วนการตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาสลิคจะถูกกดราคาที่ต่ำกว่าราคาขายในท้องตลาดและการจับปลาไปขายมีขนาดไม่ได้มาตรฐานกำหนดในการซื้อขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล(Findings and Results)

การวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 6 ราย ซึ่งในจำนวนนี้จะมีกลุ่มที่นำพลาสติกสดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เป็นพลาสติกห่อมอย่างเดียวจำนวน 2 ราย คือ พลาสติกป้าขาว และพลาสติกแห้งถุงหมู และกลุ่มที่นำพลาสติกสดและแห้งมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น มีจำนวน 4 ราย คือ กลุ่มแปรรูปพลาสติกห่อมบางบ่อ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางบ่อพัฒนา กลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อย และสหกรณ์การเกษตรบางบ่อ ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดของการสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มดังนี้

- ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต
- การประเมินสินค้าว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่
- ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผลการวิจัย

1. พลาสติกป้าขาว

ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 154 หมู่ 6 บ้านลาดหวาย ถนนลาดหวาย – สุขุมวิท ตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เจ้าของกิจการคือ นางไช้ขาว จันตะเคียน ผลิตภัณฑ์ คือ พลาสติกห่อม

1.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 คุณไช้ขาว จันตะเคียน

คุณไขขาว จันตะเคียน ให้รายละเอียดว่า ก่อนที่จะแปรรูปพลาสติกอาชีพเดิมที่ทำอยู่ คือ ทำนา ต่อมาเมื่อ ประมาณปี พ.ศ. 2507 - 2509 เกิดปัญหากับนาข้าว คือเกิดหนอนกระทอยระบาด ทำให้นาข้าวเสียหาย ไม่ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ จนมาถึง พ.ศ. 2510 จึงหันมาเลี้ยงปลาสลิดแทน โดยมีคนทีวีเริ่มเลี้ยงปลาสลิดอยู่ก่อนแล้ว คือ นายผัน ตูเจริญ ซึ่งทำการทดลองเลี้ยงปลาสลิดเป็น รายแรกโดยเลี้ยงไว้รับประทานเอง ต่อมาได้ขยายพันธุ์และขยายเนื้อที่เลี้ยงปลาสลิดเป็น 20 ไร่ โดยเลี้ยงวิธีตามธรรมชาติ และเมื่อมีปลามากขึ้น จึงได้ขยายพันธุ์ปลา ปลาสลิด และแปรรูปเป็นปลา เค็มตากแห้งออกขาย เมื่อนายผัน ทำได้ผลมีรายได้ดี กลายเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่น ทีวีเริ่มทำตาม เริ่มแรกในการผลิตปลาสลิดโดยเริ่มจากการ เช่าพื้นที่ 30 ไร่ในการเลี้ยงปลา จน ปัจจุบันมีพื้นที่ในการเลี้ยงปลาสลิด 75 ไร่

1.2 การประเมินสินค้าว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

1.2.1 แหล่งวัตถุดิบ

แหล่งวัตถุดิบในการผลิตปลาสลิดหอมนั้นจะแบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 จะเป็นปลาของตัวเองที่เลี้ยงไว้ ในพื้นที่ 75 ไร่ และส่วนที่ 2 คือปลาที่รับซื้อกับเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ ใกล้เคียง

1.2.2 ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์

พื้นที่ของอำเภอบางป่อเป็นพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของอาหารตาม ธรรมชาติของปลาสลิด คือในพื้นที่จะมีหญ้าเฉพาะถิ่นที่ตายยาก เหมาะในการเลี้ยงปลาได้แก่ ต้น แห้ว หญ้าแพรก หญ้าปล้อง ซึ่งหญ้าเหล่านี้ทำให้เกิดตะไคร่น้ำ เป็นอาหารปลาได้เป็นอย่างดี และมีธาตุในดิน เนื่องจากที่เดิมเป็นทะเลเก่า มีความเค็มในตัวทำให้น้ำกลายเป็นน้ำกร่อย มีผลต่อปลา คือ ปลาไม่เครียด(ปลาเกิดอาการเครียดเนื่องจากความแปรปรวนของอากาศ)ปลาสลิดของตำบล บางเพ็ญ หรือเรียกโดยรวมว่า ปลาสลิดบางป่อ จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ

1. ตัวอ้วนใหญ่
2. เนื้อแน่น นุ่มไม่กระด้าง
3. ไม่มีสารพิษ เนื่องจากกินอาหารตามธรรมชาติ
4. มีกลิ่นหอมเมื่อตากสองแดด

1.2.3 ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต

ปลาสลิดจะมีอยู่ 3 ประเภท คือ ปลาสลิดหอมคือจะตากสองแดด ปลาน้ำแข็งคือปลา แดดเดียว และปลาแช่น้ำแข็งคือปลาสลิดที่แช่น้ำแข็งยังไม่ได้แปรรูป

ปลาสลิดหอมของทางกลุ่มมีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดเกล็ด ตัดหัว ตัดหาง เชียไล่ ปลาที่เตรียมไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ใส่เกลือคลุกเคล้าให้ทั่ว
3. นำไปหมักในถังที่เตรียมไว้ 1 คืน
4. เอน้ำล้างเกลือออก
5. นำปลาไปตากแดดประมาณ 2 วัน

“เราเรียนรู้การทำปลาสดหอมมาจากรุ่นพ่อแม่เค้าทำเก็บไว้กินในครัวเรือน การทำปลาสดต้องใช้ทุนมาก ราคาปลาสดจะอยู่ที่ 85 บาท ต่อกิโลกรัม ซึ่งในแต่ละวันเราใช้ปลาในการผลิตวันละประมาณ 2,000 กิโลกรัม การทำปลาสดจะไม่สามารถทำได้โดยตลอดทั้งปี จะเริ่มทำปลาในช่วงเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์ เพราะจะเป็น ช่วงที่ปลามันเป็นที่นิยมของลูกค้า และได้น้ำหนัก และในช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน จะเป็นช่วงที่ปลาวางไข่จะทำน้อยลง เพราะปลาจะไม่มันและไม่มน้ำหนัก” (ไชขาว จันตะเคียน, สัมภาษณ์)

1.2.4 ชื่อเสียงการได้รับรางวัล

1. ปี พ.ศ. 2529 ได้รับรางวัลที่ 2 การประกวดปลาสดตากแห้งและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ประเภทปลาสด
2. ปี พ.ศ. 2540 ได้รับรางวัลที่ 1 การประกวดปลาสด ในงานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์และงานกาชาด
3. ปี พ.ศ. 2543 ได้รับรางวัลที่ 1 ในการประกวดปลาสดแห้ง ในงานวนเกษตร จังหวัดสมุทรปราการ
4. ปี พ.ศ. 2545 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศการประกวดผลิตภัณฑ์ดีเด่นจังหวัดสมุทรปราการ
5. ปี พ.ศ. 2546 ได้รับรางวัลชนะเลิศ การคิดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ระดับดีเยี่ยม(ห้าดาว)

“ถ้าพูดถึงปลาสดทุกคนต้องนึกถึง ปลาสดบางบ่อ เพราะปลาของเราอร่อยมีชื่อเสียงและขึ้นชื่อของจังหวัดสมุทรปราการ ที่อื่นไม่มีเหมือนเรา” (ไชขาว จันตะเคียน, สัมภาษณ์)

1.3 ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

จากการพูดคุยทำให้ทราบว่า คุณไชขาว ยังไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่เมื่อได้รับการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จากผู้วิจัยแล้ว จึงมีความเห็นว่า

“ เห็นด้วยนะ หากสามารถทำได้ก็ดี เพราะมันจะช่วยคุ้มครองสินค้าของเราไม่ให้มีใครสามารถมาเลียนแบบหรือใช้ชื่อเราไปใช้ แต่คนค้าขายเหมือนกันก็ไม่อยากจะเอาตำรวจไปแจ้งจับอะไรเขา เพราะมันจะเป็นการสร้างศัตรูก่อให้เกิดความแค้นขึ้นมา ซึ่งทุกวันนี้ปลาสดของป้าก็ขายเอ็ดอยู่แล้ว มีลูกค้าประจำมารับถึงที่บ้าน และป้าก็ไปขายเองที่ตลาดบางน้ำผึ้ง คั้นแอบอ้างก็มี การค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมือนกัน แต่เห็นว่า ควรจะให้ทาง อบต. ในพื้นที่ ประกาศว่าเป็นพลาสติกป่าชาวนะ ใครที่แอบอ้างว่าเป็นพลาสติกของป่าชาว จะไม่ให้มาขายที่นั่นอีก (ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง) และต้องประชาสัมพันธ์กับผู้บริโภคว่า ถ้าอยากได้ของป่าชาวจริงๆ ของที่มีคุณภาพ ต้องมาซื้อที่บ้านหรือที่ตลาดน้ำวัดบางน้ำผึ้ง และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีตราป่าชาว พลาสติกป่าชาวดังนี้จะโปร่งใสไม่เหมือนที่อื่น " (ไชขาว จันทะเคียน, สัมภาษณ์)

2. พลาสติกแห่งลุงหมู

คุณ ไพวัลย์ แก้วสนธิ หรือลุงหมูเจ้าของพลาสติกแห่งลุงหมู ผลิตภัณฑ์คือ พลาสติกหอม จากการ สัมภาษณ์คุณสุรัชย์ แก้วสนธิ ลูกชายของคุณไพวัลย์ แก้วสนธิ ได้ผลดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต

ภาพที่ 3 คุณสุรัชย์ แก้วสนธิ

เริ่มผลิตพลาสติกหอมมาตั้งแต่ พ.ศ.2515 โดยทำเป็นแบบธุรกิจแบบครอบครัว ใช้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกันและมีการจ้างคนเข้ามาช่วยบ้าง เริ่มต้นก่อนที่จะมาทำพลาสติก คุณสุรัชย์กล่าวว่า เริ่มต้นทำนามาก่อนแต่ประสบปัญหาเรื่องข้าวจึงหันเหตัวเองมาผลิตพลาสติกหอม

"จุดเริ่มต้นของการทำพลาสติกขายคือ การทำกินเองในครอบครัว พอเหลือก็เอาใส่เรือไปขายที่ตลาดบางบ่อ เพราะแถวนี้ (ต.บางเพ็ญ) มีตลาดที่บางบ่อที่เดียว" (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

โดยคุณสุรัชย์เป็นผู้ผลิตพลาสติกหอมเป็นรุ่นที่ 3 และกิจการพลาสติกแห่งลุงหมูก็เป็นผู้ผลิตเป็นรายแรกในการผลิตพลาสติกหอม ด้านตลาดประมาณ ร้อยละ 90 จะเป็นการขายส่ง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้แก่ร้านค้ามารับไปขายอีกทอดหนึ่ง ปัญหาในการผลิตพลาสติกคือ จะเป็นเรื่องฤดูกาลและสภาพดินฟ้าอากาศ ถ้าฤดูฝนแสงแดดน้อยจะไม่สามารถทำได้เพราะพลาสติกที่ทำเป็นพลาสติกตากหอม ต้องอาศัยแสงอาทิตย์ในการตากปลา ถึง 2 แดด วิธีการแก้ปัญหาคือ ในช่วงฤดูหนาว คือ ในช่วงเดือน ตุลาคม – มกราคม จะทำการสต็อกปลาที่แปรรูปเป็นพลาสติกหอมแล้ว เก็บกักตุนเข้าห้องเย็นเอาไว้เพื่อให้มีขายได้ตลอดทั้งปี และปัญหาเรื่องของแมลงวันก็พบบ้างในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ เพราะเป็นช่วงที่มะม่วงออกดอกจึงทำให้เกิดมีแมลงวันมาก โดยในช่วงนั้นจะผลิตปลาให้น้อยลงเพราะถ้าผลิตออกมามากจะทำให้เสียหาย ราคาของพลาสติกแห้งของทางร้านจะอยู่ที่ 150 - 350 บาท

2.2 การประเมินสินค้าที่อยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

2.2.1 แหล่งวัตถุดิบ

แหล่งวัตถุดิบของพลาสติกแห้งลู่ลม คือ จะเป็นพลาสติก ในบ่อของทางผู้ผลิตเอง และ รับซื้อจากบริเวณใกล้เคียงที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการที่เวลาในการขนส่งไม่เกิน หนึ่งชั่วโมงครึ่ง โดยจะเป็นการซื้อแบบเหมายกบ่อ สาเหตุในการจำกัดเวลาของการขนส่งก็คือ ถ้าทำการขนส่งที่ใช้เวลาเกินหนึ่งชั่วโมงครึ่ง จะส่งผลให้ปลาที่จะนำมาแปรรูปนั้นเน่า หรือถ้าเป็นปลาที่ทำการแช่หรือดองน้ำแข็งจะไม่สามารถนำมาแปรรูปเป็นพลาสติกหอม เพราะวุ้นรสชาติและกลิ่นจะไม่เป็นพลาสติกหอม

“ที่นี้ทำพลาสติกหอมคือตากแห้งสองแดดไม่ใช่พลาสติกแดดเดียวเพราะถ้าเป็นพลาสติกแดดเดียวใช้ปลาที่ไหนทำก็ได้” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

2.2.2 ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์

ลักษณะพิเศษของสินค้าคือ จะเป็นเรื่องของรสชาติ และกลิ่น เพราะพลาสติกของอำเภอบางปะอินจะรสชาติอร่อย เนื้อแน่น และมีกลิ่นหอม

“ถ้าปลาโดนความร้อนได้ที่ กลิ่นในตัวปลามันจะออก ซึ่งปลาแดดเดียวจะไม่มีกลิ่นนี้ จะมีเฉพาะในปลาสองแดดและเป็นปลาในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งก็ตอบไม่ได้ว่ามันมาจากไหน เวลาตากถ้าตากวันเดียวจะไม่มีกลิ่น แต่พอขึ้นวันที่สองก็จะมีกลิ่นหอมๆในตัวปลา ก็เลยเรียกว่าพลาสติกหอม” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

2.2.3 ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต

ขั้นตอนการผลิตพลาสติกหอม จะต้องมีการหมัก การทำให้เข้าเนื้อ โดยการกระแทกเพื่อให้รสชาติมันซึมเข้าเนื้อของปลา มีขั้นตอนการผลิตดังนี้

1. เตรียมปลา โดยการ ถอดเกล็ด ตัดหัว ตัดหาง เชียได้
2. นำไปหมักเกลือ 1 คืน

3. ล้างเกลือ
4. กระแทกปลาเพื่อให้เนื้อปลาหลวม
5. หมักด้วยสูตรเฉพาะ
6. ตาก 2 แดด

การทำปลาสดหอม ใช้ระยะเวลาในการผลิต ถึง 3 วัน ส่วนของกรรมวิธีในการผลิตและสูตรของการหมักปลา คุณสุรัชยกเล่าว่า

“สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า สืบทอดกันมาเฉพาะคนในครอบครัว” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

2.2.4 ชื่อเสียงการได้รับรางวัล

ทางร้านปลาสดแห้งสูงหมูจะไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของการประกวดสินค้า เนื่องจากทางร้านจะเป็นการดำเนินกิจการแบบขายส่งให้กับทางร้านค้าต่างๆ คุณสุรัชย์ กล่าวว่

“ส่วนของรางวัลที่ได้รับส่วนมาก จะเป็นในนามของร้านค้าที่รับสินค้าจากทางร้านของเราไปขายและนำสินค้าที่ได้ไปประกวด” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

จุดเด่นที่ทำให้ได้รับรางวัล คือ รสชาติอร่อย เป็นเอกลักษณ์ ที่เลียนแบบไม่ได้ สะอาด และมีกลิ่นหอมเนื่องจากใช้ปลาในพื้นที่อำเภอบางปะกงมาแปรรูป

2.3 ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางปะกงต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เนื่องจากคุณสุรัชย์รู้จักสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อน เมื่อประมาณปี 2547 จากสื่อโทรทัศน์ และทางหน่วยงานราชการของทางอำเภอ เลยรวมกลุ่มกับกลุ่มของผู้ผลิตปลาสดในพื้นที่เข้าไปที่อำเภอ เพื่อประชุมเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และดำเนินเรื่องขอจดทะเบียน คุณสุรัชย์ เห็นด้วยกับการมี สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยให้ความเห็นถึงสาเหตุในการจดทะเบียน คือจะเป็นประโยชน์กับทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค คือผู้ผลิตก็จะได้รับการคุ้มครองป้องกันไม่ให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ มาแอบอ้างชื่อเสียงผลิตภัณฑ์ปลาสดบางปะกงไปใช้ในการค้าซึ่งจะทำให้สินค้าเสียชื่อเสียง อันจะเป็นการละเมิดสิทธิของคนในชุมชน และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและเป็นของจริง

“เพื่อให้รู้ว่าเรามีหนึ่งเดียวที่อื่นไม่มี” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

คุณสุรัชย์ให้ความเห็นถึงข้อเสียของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไว้ว่า

“มันจะจำกัดสิทธิของคน อย่างที่มีจำนวนหนึ่งที่ว่า ใครใคร่ค้าม้าค้า ใครใคร่ค้าวัวค้า คือเราจะทำไม่ได้ คือถ้าสุพรรณบุรีจดทะเบียนปลาแดดเดียวเราก็จะทำปลาแดดเดียวไม่ได้ คือมันจะไม่ดีตรงนี้” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กลุ่มแปรรูปพลาสติกหอบบางบ่อ

ประธานกลุ่มคือ คุณภาวิณี ทองมาก ผลิตภัณฑ์ คือ พลาสติกทอดกรอบ น้ำพริกพลาสติก ผัดพริกขิงพลาสติก พลาสติกทอดกรอบสามรส และปั้นลืบไส้พลาสติก

3.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต

ภาพที่ 4 คุณภาวิณี ทองมาก

กลุ่มแปรรูปพลาสติกหอบบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้ริเริ่มคือ คุณภาวิณี ทองมาก ก่อตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ โดยเริ่มแรกมีสมาชิกในกลุ่ม 10 – 15 คน แนวความคิดในการแปรรูปพลาสติก เพราะพลาสติกหอบบางบ่อเป็นพลาสติกที่มีคุณภาพ และ ชื่อเสียงของอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และอยากให้พลาสติกบางบ่อได้ออกขายสู่ตลาดต่างประเทศ ด้วยเหตุที่ว่า พลาสติกเป็นพลาสติกที่เก็บรักษายาก หากจะนำออกสู่ตลาดต่างสากลทางกลุ่มจึงนำมาตัดแปลงและแปรรูป โดยนำภูมิปัญญาพื้นบ้านไทยโดยตรง พร้อมกับปรับปรุงกรรมวิธีการผลิต และรสชาติ โดยเน้นความเป็นอาหารไทยโดยตรง เพื่อให้เหมาะสมกับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศด้วย พ.ศ. 2541 ได้เข้าสมัครเป็นสมาชิกของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ในกลุ่มของอุตสาหกรรมเกษตร แปรรูปอาหารและสมุนไพร โดยได้ร่วมกับทางกรมฯ เริ่มออกร้านตามงานแสดงสินค้าต่างๆที่กรมฯจัดขึ้นทำให้มีโอกาสนในการประชาสัมพันธ์สินค้า ทำให้ยอดขายเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมถึง ร้อยละ 50 พ.ศ. 2542 - 2545 มีการออกงานแสดงสินค้าเพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 2 – 3 ครั้งและยังได้รับการสนับสนุนจากกรมฯ อย่างต่อเนื่องทุกปี และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปให้หลากหลายยิ่งขึ้น อาทิ เช่น น้ำพริกเผาพลาสติก ได้พัฒนาสูตรน้ำพริกขึ้นมา ถึง 4 สูตร และยังพัฒนารูปแบบเชิงบรรจุภัณฑ์แปรรูปให้หลากหลายขึ้น ตามความต้องการของผู้บริโภค เช่น แบบกล่องเหมาะสำหรับเป็นของฝาก และมีขนาดใหญ่ขึ้นสำหรับไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลูกค้าที่ซื้อประจำ ประมาณปี พ.ศ. 2545 ทางกรมพัฒนาชุมชนของจังหวัดและอำเภอบางบ่อได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุน ให้กลุ่มได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ปี พ.ศ. 2546 หลังจากที่ทางพัฒนาชุมชนได้เข้ามาส่งเสริมทางกลุ่มให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ วางรากฐานของกลุ่มให้แข็งแกร่ง และมั่นคงยิ่งขึ้น และในปีนี้อเองทางรัฐบาลได้มีการจัดให้มีการประกวดคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และในการคัดสรรครั้งนี้ ทางกลุ่มได้จัดส่งผลิตภัณฑ์ปลาสดหอมทอดกรอบเข้าการคัดสรร และได้รับการจัดอันดับสินค้า ระดับ 4 ดาว พ.ศ. 2547 นอกจากนั้นยังได้พัฒนาข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป้าหมายที่จะนำสินค้าออกสู่ตลาดสากลให้ได้ ปีนี้เองทางกลุ่มก็ได้ส่งคัดสรรอีกครั้ง และได้รับการจัดอันดับสินค้าในระดับ 5 ดาวจนสำเร็จ และสามารถนำสินค้าออกจำหน่ายยังต่างประเทศได้สำเร็จในปี พ.ศ. 2548 ผลิตภัณฑ์ปลาสดหอมทอดกรอบได้รับการจัดอันดับสินค้า พรีเมียม B+ โดยกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานการส่งออก ได้รับการเชิญออกแสดงและจำหน่ายสินค้าในงานอาหารโลก ทั้งในและต่างประเทศ เช่น จีน กัมพูชา และเวียดนาม ปัจจุบันผลิตภัณฑ์แปรรูปปลาสดได้จำหน่ายไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย

3.2 การประเมินสินค้าว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

3.2.1 แหล่งวัตถุดิบ

แหล่งวัตถุดิบของทางกลุ่มแปรรูปปลาสดหอมบางบ่อจะเป็นการรับซื้อปลาสดสดและแห้ง จากเกษตรกรที่อยู่ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยตรง เพราะว่าปลาที่มาจากอำเภอบางบ่อจะมีลักษณะพิเศษคือจะมีกลิ่นหอม อร่อย และเนื้อแน่น

3.2.2 ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของทั้งกลุ่มจะประกอบไปด้วย ปลาสดทอดกรอบ น้ำพริกปลาสด ผัดพริกขิงปลาสด ปลาสดทอดกรอบสามรส และปั้นสับไส้ปลาสด ซึ่งลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์เหล่านี้คือ จะแปรรูปมาจากปลาสดบางบ่อที่มีความสดใหม่ ความอร่อยของเนื้อปลา และกลิ่นหอม อีกทั้งผลิตภัณฑ์ยัง ไม่มีสารพิษเจือปน ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และสามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน

3.2.3 ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต

กระบวนการในการผลิตหรือแปรรูปสินค้าจะใช้เทคโนโลยีน้อย ส่วนมากจะเป็นการใช้แรงงานคนมากกว่า คือ ขั้นแรกนำปลามาล้าง ขั้นที่สองคือใช้แรงงานคนในการแกะก้างให้เหลือแต่เนื้อ ถ้าจะแปรรูปเป็นน้ำพริกก็จะใช้เนื้อปลาที่บดละเอียด ถ้าแปรรูปเป็นผัดก็จะใช้เนื้อปลาที่บดหยาบ เมื่อแปรรูปเป็นปลาทอดกรอบและปลาสามรสจะให้ปลาทั้งตัวในการทอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูตรในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆนี้จะเป็นภูมิปัญญาของพื้นที่และจะดัดแปลงให้เข้ากับความต้องการของตลาดและยุคสมัยปัจจุบัน

3.2.4 ชื่อเสียงการได้รับรางวัล

1. ปี พ.ศ. 2546 ได้รับการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ทางกลุ่มได้จัดส่งผลิตภัณฑ์พลาสติกหุ้มห่อครอบเข้าคัดสรร และได้รับการจัดอันดับสินค้าระดับ 4 ดาว

2. ปี พ.ศ. 2547 รับการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่งพลาสติกหุ้มห่อครอบเข้าคัดสรร ได้รับการจัดอันดับสินค้าในระดับ 5 ดาว

3. ปี พ.ศ. 2548 ผลิตภัณฑ์พลาสติกหุ้มห่อครอบได้รับการจัดอันดับสินค้าพรีเมียม B+ โดยกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ และได้รับการเชิญออกแสดงและจำหน่ายสินค้าในงานอาหารโลก ทั้งในและต่างประเทศ

3.3 ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

คุณภาวิณี มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อน โดยรู้จักจากทางกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนดำเนินการติดต่อกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาด้วยตนเอง คุณภาวิณีเห็นด้วยกับการมี สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง เพราะจะสามารถปกป้องคุ้มครองภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยไม่ให้สูญหาย และยังป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ใช่บุคคลในท้องถิ่นของสินค้าที่มีชื่อเสียงนั้นนำไปแอบอ้าง อีกทั้งยังจะทำให้ผู้ผลิตรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของตนเองให้มีคุณภาพอยู่เสมอ อีกทั้งยังจะเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าไปในตัวด้วยเพราะถ้านำสินค้าไปจดทะเบียนที่ต่างประเทศจะลดค่าใช้จ่ายในตรงจุดนี้ และตอนนี้กำลังดำเนินการเพื่อที่จะจดทะเบียนแต่ยังมีปัญหา คือ ยังมีการถกเถียงกันว่าจะใช้ชื่อใดในการจดทะเบียน

4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางบ่อพัฒนา

ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 194 หมู่ 4 ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลิตภัณฑ์ คือน้ำพริกเผาพลาสติก ประธานกลุ่มคือ คุณบังอร กรโกษา

4.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต

ภาพที่ 5 คุณบังอร กรโกษา

เริ่มต้นตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางบ่อพัฒนา เมื่อ ปี พ.ศ. 2544 จะเป็นลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกเริ่มต้น 22 คน เงินออมเมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่ม 2,200 บาท สมาชิกส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน และเกษตรกร แนวคิดในการตั้งกลุ่มขึ้นมา เพื่อที่จะระดมความคิดประสบการณ์แก้ปัญหาร่วมกัน เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว นำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาแปรรูปอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับชนรุ่นหลัง และสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

"สมาชิกส่วนใหญ่ของเราเป็นแม่บ้านที่ว่างงาน อยากให้มาพูด มาคุย ช่วยคิดช่วยทำ มีความสุขสนุกสนานดี ตอนแรกรายได้ก็น้อย แต่เราก็มีความสุขที่เราได้ช่วยกันทำ" (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

ปัจจุบัน มีสมาชิกในกลุ่ม 35 คน เงินออม 80,000 บาท เมื่อต้นปีจะมีการปันผลดอกเบี้ยเงินออมจากการแปรรูปสินค้า แนวคิดในการเริ่มแปรรูปน้ำพริกเผาพลาสติก เนื่องจากในพื้นที่มีการเลี้ยงพลาสติกสืบทอดกันมา ยาวนาน ผสมกับการทำนาและสวนครัว เช่น ปลูกพริก ซึ่งเกษตรกรมักใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นิยมทำน้ำพริกเผาไว้รับประทานกันในครัวเรือน สามารถเก็บไว้กินได้นาน จึงริเริ่มทำน้ำพริกเผาพลาสติกขึ้นมา

ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มคือ จะเป็นเรื่องวัตถุดิบมีราคาแพงทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงและสินค้าค้างสต็อก เมื่อสินค้าเหลือแล้วจะส่งผลให้สินค้าไม่ได้คุณภาพ

"กระเทียมไทยมันแพง โลหนึ่งตั้ง 100 ขึ้น แต่ถ้าเอากะเทียมจีนรสชาติมันจะไม่ได้" (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

"เมื่อก่อนผลิตมาเยอะมันเลยค้างสต็อก พอมันค้างสต็อกเรากลัวว่าสินค้าของเราจะไม่สดไม่ใหม่ เพราะสินค้าพวกนี้มันต้องสดใหม่" (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

4.2 การประเมินสินค้าว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

เอกสารนี้เป็ 4.2.1 แหล่งวัตถุดิบ ับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งวัตถุดิบของทางกลุ่มจะได้วัตถุดิบในการแปรรูป โดยรับซื้อจากสมาชิกในกลุ่มเองที่มีปอเลี้ยงปลา และอยู่ในอำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ

“ปลาเราเอามาจากสมาชิก เขาจะเลี้ยงปลาซึ่งไม่ใช่ปลาสดโดยตรง ตอนเขาวิดบ่อก็จะมีก็จะมีปลาสดปนมาด้วย เพราะมันเข้าไปเองตามธรรมชาติ” (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

4.2.2 ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์

น้ำพริกเผาปลาสด ของทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางป่อพัฒนา จะมีลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์ คือ จะมีส่วนผสมของปลาสด รสชาติดี รสชาติไม่จัดจนเกินไป สะอาด เป็นการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการดัดแปลงแปรรูปผลิตภัณฑ์

“น้ำพริกของเราจะมีปลาสด รสชาติดี รสชาติปานกลางมันเป็นภูมิปัญญาของเรา อีกอย่างคือเราได้ อย. แล้วด้วย” (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

4.2.3 ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต

ขั้นตอนการผลิตน้ำพริกเผาปลาสดมีขั้นตอนดังนี้

1. นำพริกมาคั่วให้สุกและหอม
2. นำกระเทียมมาแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งคั่ว และส่วนที่สองนำไปทอด
3. นำหัวหอมแดงมาซอยแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งคั่วและส่วนที่สองนำไปทอด
4. นำกะปิมาคั่วให้หอม
5. นำปลาสดหอมมาทอดและแกะเอาแต่เนื้อมาบดให้เนื้อแตกปุย
6. นำวัตถุดิบในข้อที่ 1 – 4 มาคั่วและบดให้ละเอียด 3 ครั้ง
7. นำน้ำมะขามมาเคี่ยวให้เป็นน้ำเชื่อม
8. นำน้ำตาลปีบมาเคี่ยวให้เป็นน้ำเชื่อม
9. นำวัตถุดิบในข้อที่ 1 – 4 ที่บดแล้วมาปรุงรสใส่ในกระทะผัดกับปลาและปรุง

รสด้วยน้ำเชื่อมกับน้ำมะขามที่เคี่ยวเตรียมเอาไว้

กรรมวิธีการผลิตน้ำพริกเผาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางป่อพัฒนา เป็นภูมิปัญญาตั้งแต่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลัง ทางกลุ่มได้นำมาดัดแปลงสูตรเพื่อให้ตรงตามความนิยมของผู้บริโภค

“สูตรน้ำพริกของเราคิดเองทำเองตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ของเราก็เป็นน้ำพริกเผาธรรมดา แล้วเรานำมาดัดแปลงในตอนหลัง” (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

4.2.4 ชื่อเสียงการได้รับรางวัล

เอกสารนี้เป็นเอกสารของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางป่อพัฒนาได้รับรางวัลต่างๆดังนี้ ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ปี พ.ศ. 2546 ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) กับน้ำพริกเผา โดยสำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

2. ปี พ.ศ. 2547 ได้รับการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ทางกลุ่มได้จัดส่งผลิตภัณฑ์ปลาสดหอมทอดกรอบเข้าการคัดสรร และได้รับการจัดอันดับสินค้าระดับ 3 ดาว

4.3 ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

คุณบังอร กรโกษา ยังไม่ทราบถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่เมื่อผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว คุณบังอร มีความเห็นว่าจะเอาสินค้าของตนเข้าจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพราะเป็นสิ่งที่ดีมากอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยคุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยเฉพาะกับผู้ผลิตได้รับการคุ้มครองจากการถูกแอบอ้างชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ไปทำเลียนแบบและป้องกันการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม จะส่งผลต่อสินค้าคือ จะทำให้มีการดูแลสินค้ามีมาตรฐานมากขึ้น เพราะถ้าสินค้าไม่มีคุณภาพละมาตรฐาน อาจถูกระงับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้

"มันก็ดีนะมันคุ้มครองทั้งผู้บริโภคทั้งผู้ผลิต โดยเฉพาะผู้ผลิตจะเสียเปรียบในตรงที่ว่า มีคนลักลอบไปทำเลียนแบบตรงนั้นมันก็ดี บางครั้งคนไม่ทำอะไรเลยเขาเป็นคนบุกเบิกมา เหมือนกับว่าขุบมือเปิบเอาของเขาไปใช้ไปทำขายโดยที่ตัวเองไม่ได้ทำอะไรเลย แล้วนี่มีหลายกลุ่มนะที่โดนเลียนแบบพวกน้ำพริกก็ด้วย" (บังอร กรโกษา, สัมภาษณ์)

5. กลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อย

ตั้งอยู่เลขที่ 10/22 หมู่ 1 บ้านบางพลีน้อย ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ประธานกลุ่มคือ คุณสมพร คงเทียน ผลิตภัณฑ์ คือ ปลาสดแพ็คสุญญากาศ

5.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต

ภาพที่ 6 คุณสมพร คงเทียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณสมพร คงเทียน เป็นนักธุรกิจทำกิจการเกี่ยวกับชิ้นส่วนอะไหล่เครื่องจักร ที่ก้าวเข้ามาช่วยกลุ่มสตรีที่ปลดเกษียณจากงาน ไม่มีงานทำ วัตถุประสงค์ก็เพื่อต้องการให้กลุ่มมีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงเกิดกลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อยขึ้น

“เราอยากให้สิ่งแวดล้อมรอบๆตัวเราดีไปด้วย ไม่ใช่ว่าจะอยู่ดีกินดีอยู่คนเดียว ดังนั้นจึงก้าวเข้ามาช่วยตรงจุดนี้” (สมพร คงเทียน, สัมภาษณ์)

เริ่มแรกมีสมาชิก 49 คน ผลิตรภัณฑ์แรกของกลุ่มจะเป็นดอกไม้จัน พัฒนาจากตรงนั้นมาเป็นร้านค้าชุมชนและได้รับรางวัลการพัฒนาชุมชนดีเด่นแห่งปี ซึ่งทางกลุ่มเห็นว่ามันไม่ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอบางป่อ จากจุดนี้เลย จุดประกายความคิดในการนำพลาสติกบางป่อที่เป็นสินค้าขึ้นชื่อของอำเภอว่าจะทำอย่างไรให้สินค้ามีคุณภาพสามารถนำไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ เนื่องด้วยคุณสมพร มีญาติพี่น้องที่ประเทศเยอรมันจึงดำเนินการฝากพลาสติกบางป่อไปขายฝากที่นั่น แต่ด้วยรูปลักษณะของพลาสติกที่ตัวดำ และมีกลิ่น ซึ่งด้วยรูปลักษณะและกลิ่นของพลาสติกนี้ จึงไม่สามารถนำไปจำหน่ายในประเทศได้ เพราะประเทศเยอรมันเป็นประเทศที่เข้มงวดในเรื่องของเชื้อโรคเป็นอย่างมาก ซึ่งเขาเกรงว่าพลาสติกที่ส่งไปนี้จะมีเชื้อโรคอยู่จึงไม่ให้ผ่าน ด้วยเหตุดังกล่าวทางกลุ่มจึงคิดค้นหาวิธีการต่างที่จะมีให้พลาสติกบางป่อสามารถนำไปจำหน่ายในประเทศเยอรมันให้ได้ จนในที่สุดจึงพบวิธี คือการนำพลาสติกมาแป็คสุญญากาศ และสามารถจำหน่ายในประเทศเยอรมันได้ในที่สุด ปัญหาในการแปรรูปคือ จะเป็นในเรื่องของขนาดของปลาจะไม่ได้มาตรฐาน คือมาตรฐานของกลุ่มจะอยู่ที่ 8 ตัว/กิโลกรัม แต่ในท้องตลาดส่วนมากจะเป็นขนาด 12 ตัว/กิโลกรัม สาเหตุอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม เพราะมีการทำนาทุ่ง เมื่อน้ำทุ่งปล่อยน้ำเสียลงในลำคลองตามธรรมชาติ ส่งผลให้อาหารของพลาสติก คือแพลงตอน ลดจำนวนลง ทำให้ปลามีขนาดเล็กลงด้วย

5.2 การประเมินสินค้าว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

5.2.1 แหล่งวัตถุดิบ

แหล่งวัตถุดิบของทางกลุ่มจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือพลาสติกสดและพลาสติกที่แปรรูปเป็นพลาสติกหอม ที่อยู่ในเขตของอำเภอบางป่อและอำเภอใกล้เคียง วัตถุดิบจะไม่มีในส่วนที่เป็นสมาชิกเนื่องจากสมาชิกมีหน้าที่ในการแปรรูปอย่างเดียว

“ปลาจะนำมาจากละแวกนี้ จากแพรทษา ศรีลิ่ง เพกาบ้าง พานทองบ้าง” (สมพร คงเทียน, สัมภาษณ์)

5.2.2 ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์

ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์จะเป็นในเรื่องของ บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม สามารถอายุสินค้าให้อยู่ได้นาน และสามารถขจัดปัญหาเรื่องกลิ่นของปลาได้ รสชาติมีคุณภาพ และคงที่ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“เรื่องของรสชาติสำคัญมาก รสชาติต้องคงที่ เคยกินยังงี้ก็ต้องเป็นอย่างนั้น ที่อื่นรสชาติจะต่างกัน วิธีการทำก็ต่างกัน” (สมพร คงเทียน, สัมภาษณ์)

5.2.3 ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต

กรรมวิธีการผลิตปลาสดแพ็คสูญญากาศ มีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดเกล็ด ตัดหัว ตัดหาง เชื้อใส่ ปลาที่เตรียมไว้
2. ใส่เกลือคลุกเคล้าให้ทั่ว
3. นำไปหมักในถังที่เตรียมไว้ 1 คืน
4. เอน้ำล้างเกลือออก
5. นำปลาไปตากแดดประมาณ 2 วัน
6. นำไปทอดประมาณ 50%
7. นำไปแพ็คสูญญากาศ

วิธีการผลิตจะอาศัยภูมิปัญญาของสมัยก่อน และผู้มีความรู้ในหมู่บ้านให้ช่วยแนะนำ แล้วจึงดัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยในภายหลัง

“มีภูมิปัญญาตั้งแต่สมัยเก่าก่อนเขาสอนให้ เราเป็นคนรุ่นหลังแล้ว เป็นภูมิปัญญาที่เขาแนะนำให้เราทำ สิ่งไหนที่มันไม่ดีเราก็ดัดแปลงให้มันดี สิ่งไหนดีเราก็กงไว้” (สมพร คงเทียน, สัมภาษณ์)

5.2.4 ชื่อเสียงการได้รับรางวัล

ปี พ.ศ. 2547 ได้รับการคิดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ทางกลุ่มได้จัดส่งผลิตภัณฑ์ปลาสดหอมทอดกรอบเข้าคัดสรร และได้รับการจัดอันดับสินค้าระดับ 4 ดาว

5.3 ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

คุณสมพร มีความรู้เกี่ยวกับมาก่อนโดยรู้จักจากทางพัฒนาชุมชนและหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาให้ความรู้อยู่เสมอ คุณสมพรเห็นด้วยกับการที่มี สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพราะจะช่วยคุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภคและภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ให้โดนลอกเลียนแบบ ซึ่งจะเป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไป แต่คุณสมพรมีความเห็นว่าจะไม่จดทะเบียน เพราะว่า สินค้าของทางกลุ่มได้รับการประชาสัมพันธ์จากทางจังหวัดโดยประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ และจากการที่กลุ่มได้นำสินค้าออกไปจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าต่างๆ จะทำให้ผู้บริโภครู้จักในตัวสินค้าเป็นอย่างดีจนทำให้ผู้บริโภคไม่หลงผิดในตัวสินค้า และถ้าชาวต่างชาติจะนำผลิตภัณฑ์นี้ไปเลียนแบบ จะไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีวัตถุดิบในการแปรรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"สินค้าของเราตั้งแต่แรกเลย ก็ลงในเว็บไซต์ของทางจังหวัด และจากการที่เราเข้าไปประชุมกลุ่ม ก็เอาผลิตภัณฑ์ของเราเข้าไปโฆษณาเข้าไปคุยด้วย เขาก็รู้อยู่แล้วว่าสินค้าของเราเป็นแบบนี้เราก็เลยไม่อยากจะไปซีเรียสอะไรในเรื่องนี้" (สมพร คงเทียน, สัมภาษณ์)

"และการที่ว่าชาวต่างชาติจะเอาไปทำ พี่เชื่อว่าเขาไม่สามารถจะเอาไปทำได้ เพราะว่าเขาไม่มีวัตถุดิบ เรามั่นใจว่าไม่มีที่ไหนแล้วที่มีวัตถุดิบเหมือนกับเรา ทั้งสีและรสชาติ เนื้อของปลา ที่นี้จะเป็นลักษณะเฉพาะ" (สมพร คงเทียน, สัมภาษณ์)

6. สหกรณ์การเกษตรบางบ่อ จำกัด

ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 86/17-20 หมู่ที่ 2 ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ประธานกลุ่มคือ คุณรุ่ง พรหมศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ คือ ปลาสดหอม

6.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิต

ภาพที่ 7 คุณรุ่ง พรหมศาสตร์

เริ่มผลิตสินค้าเมื่อ พ.ศ.2514 ปัจจุบันเป็นเวลา 36 ปี ผลิตภัณฑ์ของที่นี่มี ปลาสดแปรรูปตากแห้งและปลาสดทอดกรอบ ซึ่งมีแนวคิดในการผลิต เพราะเป็นสินค้าประจำจังหวัดและอำเภอบางบ่อ ซึ่งมีรสชาติที่ดี อีกทั้งสิ่งแวดล้อมยังเอื้ออำนวยต่อการผลิต

สมาชิกในกลุ่มมีทั้งผู้เลี้ยงกุ้ง ผู้เลี้ยงปลาทั่วไป และผู้เลี้ยงปลาสด จำนวนสมาชิกแรกเริ่มมี 17 – 18 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 60 คน ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กลุ่มได้รับมาตรฐานต่างๆ เช่น มาตรฐานกรมส่งเสริมการเกษตร ได้รับเครื่องหมาย ออย. และได้รับมาตรฐานชุมชน 4 ดาว วัตถุประสงค์ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าคือ อยากให้ผลิตภัณฑ์ปลาสดบางบ่อมีคุณภาพดี โดยที่
 อกสารปนเปื้อนออกสารพิษลงมือผลิตหรือบริโภคจริง ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อปลาสดบางบ่อมีผู้นำไปแอบอ้างเป็นจำนวนมาก และเพื่อตอบสนองนโยบายของทางจังหวัดที่ให้ทางกลุ่มผู้ผลิตปลาสดบางบ่อมีชื่อและตราผลิตภัณฑ์ระดับกลุ่มและระดับจังหวัดเป็นของตัวเอง เพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้จักและได้รับผลิตภัณฑ์ที่เป็นของจริง การดำเนินงานของกลุ่มจะจัดกลุ่มมีการประชุมทุกเดือน และปันผลให้สมาชิกทุกสิ้นปี ตลาดส่วนใหญ่เป็นตลาดภายในประเทศ และปัจจุบันทางกลุ่มกำลังดำเนินการขอเครื่องหมายฮาลาล เพื่อที่จะขยายตลาดไปยังต่างประเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานคือ เรื่องของบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ทันสมัย ซึ่งตอนนี้กลุ่มกำลังดำเนินการปรับปรุงให้เป็นกล่องบรรจุภัณฑ์อยู่ ส่วนเรื่องปลาสด ปัญหาที่พบในปีนี้เป็นคือ วัตถุดิบมีน้อย ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่พอขาย เนื่องจากปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในช่วงปีที่ผ่านมา(พ.ศ.2549) ฝนจะตกชุก ส่งผลให้ปลาวางไข่บ่อยจนเกินไป จึงทำให้ปลาที่จับได้มีน้ำหนักร่น และไม่มีมัน ไม่เหมาะต่อการแปรรูป

6.2 การประเมินสินค้าว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

6.2.1 แหล่งวัตถุดิบ

วัตถุดิบของสหกรณ์ส่วนใหญ่จะมาจากอำเภอบางบ่อ และอีกส่วนจะมาจากอำเภอมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร โดยปลาที่มาจากอำเภอมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร จะต้องเป็นปลาที่เลี้ยงวิถีธรรมชาติ

“ถ้าปลาที่เลี้ยงธรรมชาติจะมีสีดำคล้ำ ถ้าเป็นปลาที่เลี้ยงอาหาร ตัวจะใหญ่ สีขาวๆ และสันหลังจะหนา ไม่เหมาะต่อการทำ” (รุ่ง พรหมศาสตร์, สัมภาษณ์)

6.2.2 ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์

ลักษณะพิเศษของสินค้าที่แตกต่างจากที่อื่นคือ เนื้อมีลักษณะนุ่ม รสชาติอร่อย ไม่เค็ม ไม่มีกลิ่นเหม็นสาบเนื่องจากปลาสดบางบ่อเลี้ยงด้วยวิถีธรรมชาติ และมีกลิ่นหอม

6.2.3 ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิต

ปลาสดหอมของทางกลุ่มมีขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมปลาโดยถอดเกล็ด ตัดหัว ตัดหาง เชียได้
2. ใส่เกลือคลุกเคล้าให้ทั่ว หมักทิ้งไว้ 1 คืน
3. ล้างเกลือออก
4. นำปลาไปตากแดดประมาณ 2 วัน

กรรมวิธีการผลิตดัดแปลงมาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมทั้งทางกรมส่งเสริมการเกษตรได้เข้ามาแนะนำในส่วนของกรรมวิธีการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.4 ชื่อเสียงการได้รับรางวัล

1. เมื่อปี พ.ศ. 2549 ได้รับการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มได้จัดส่งผลิตภัณฑ์พลาสติกหุ้มท่อครอบเข้าคัดสรร และได้รับการจัดอันดับสินค้า ระดับ 3 ดาว

2. ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมาย อย. จากองค์การอาหารและยา

6.3 ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เนื่องจากผู้รู้ พรหมศาสตร์ มีความรู้ในเรื่องของ พ.ร.บ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มาก่อนแล้ว จึงให้ความเห็นว่า เห็นด้วยกับการมี พ.ร.บ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และจะนำไปจดทะเบียน เพราะว่าพลาสติกบางบ่อมีผู้นำไปแอบอ้างเป็นจำนวนมาก ซึ่งพ.ร.บ. นี้จะเป็นการปกป้องผู้ผลิต และคุ้มครองผู้บริโภค ทำให้ผู้ผลิตดูแลสินค้าของตนเองให้มีคุณภาพอยู่ตลอดเวลาซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่มีคุณภาพตามไปด้วย

“สินค้าจะได้เป็นระดับเดียวกัน มาตรฐานเดียวกัน คือในกลุ่มเราก็ได้คุยหารือกันแล้วว่า เราต้องทำมาตรฐานเดียวกัน ต้องทำอย่างนั้นะและปลาต้องสองแฉกนะ และต้องเอาปลาเป็นๆนะ ถ้าใครเอาไปทำนอกเหนือแล้วทางกรมหรือจังหวัด หรือหัวหน้าพาณิชย์เขาจะสุ่มตรวจ ไม่ได้มาตรฐานแล้วเขาจะปล่อยเลย เพราะมาตรฐานเขาจะปีต่อปี”

ขอให้ความเห็นเรื่องข้อเสีย ของ พ.ร.บ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ว่า จะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ผลิตที่ผลิตสินค้านั้นอยู่ก่อนแล้ว การค้าจะกระจุกอยู่กับกลุ่มๆเดียวจะทำให้สามารถกำหนดราคาที่สูงจนเกิน และจะส่งผลกระทบต่อร้านค้าส่งต่างๆ

“บางครั้งมันจะเป็นการจำกัดสิทธิ์ของคนที่เคยขาย กลัวเขาจะไม่ได้สิทธิ์ตรงนั้น ซึ่งต่อไปมันจะมีปัญหาคือการค้ามันจะอยู่ในกลุ่มของ พ.ร.บ. และจะไม่ดีกับพวกร้านโชห่วย” (รุ่ง พรหมศาสตร์, สัมภาษณ์)

วิจารณ์ผล

จากการสัมภาษณ์ ทำให้พบข้อขัดแย้งในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ ผู้ผลิตมีความคิดเห็นในทางที่ดีและเห็นด้วยกับ พ.ร.บ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเห็นว่าจะช่วยในการคุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าที่มีคุณภาพและเป็นสินค้าในท้องถิ่นจริง ป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม โดยทุกกลุ่มเคยประสบกับปัญหาการโดนลอกเลียนแบบและแอบอ้างจากผู้ผลิตรายอื่น และเห็นว่า กับ พ.ร.บ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์น่าจะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ และยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์สินค้าอีกทางหนึ่ง ทำให้ขายสินค้าในราคาที่เพิ่มขึ้นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่มีผู้ผลิตบางราย คือพลาสติกป้าขาว และกลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อย มีความคิดเห็นว่าจะไม่นำไปจดทะเบียน โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรใช้มาตรการการตักเตือนก็เพียงพอและไม่อยากสร้างศัตรูกับกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มอื่น ผู้ผลิตอาจเห็นว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่จำเป็นสำหรับตน เนื่องด้วยสินค้าของตนเองมีชื่อเสียงอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ และเห็นว่าถ้าผู้ผลิตจากแหล่งอื่นจะนำไปลอกเลียนแบบจะไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีวัตถุดิบในการผลิต ทางผู้ผลิตเหล่านี้มีแหล่งรับซื้อวัตถุดิบที่เป็นของตัวเอง และแหล่งผลิตนั้นสามารถผลิตวัตถุดิบได้ในจำนวนที่จำกัด

จากสินค้าที่จะขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ (การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย, 2546)

1. ด้านคุณภาพ ผู้ขอขึ้นทะเบียนจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า สินค้านั้นได้ผลิตขึ้นตามมาตรฐาน หรือคุณภาพที่แหล่งผลิตนั้นได้กำหนดไว้
2. ด้านชื่อเสียง ผู้ขอขึ้นทะเบียนจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า สินค้านั้นมีชื่อเสียงของแหล่งภูมิศาสตร์หรือท้องถิ่นนั้น เช่น ร่มบ่อสร้างมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งความมีชื่อเสียงอาจจะต้องใช้เวลาในการรับรู้และยอมรับของสังคม
3. ด้านคุณลักษณะเฉพาะ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ปริมาณน้ำฝน หรือแร่ธาตุที่ละลายในน้ำบาดาลบริเวณนั้น ความแรงของลม หรือความชื้นสัมพัทธ์ในท้องถิ่น อุณหภูมิ ความกดอากาศขึ้นอยู่กับระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลของท้องถิ่นนั้น

ดังนั้นผลิตภัณฑ์ของ พลาสติกป้าขาว พลาสติกแห้งสูงหมู กลุ่มแปรรูปพลาสติกหอมบางบ่อ กลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อย เข้าข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากในด้านคุณภาพและชื่อเสียง จะวัดได้จากการ ได้รับรางวัลต่างๆ เช่น สุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) รางวัลจากการประกวดสินค้าตามงานประกวดสินค้า การได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) การได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมาย อย. จากองค์การอาหารและยา ด้านคุณลักษณะเฉพาะ จะวัดได้จาก ลักษณะ ภูมิประเทศของอำเภอบางบ่อเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของพลาสติก ทำให้พลาสติกบางบ่อมีลักษณะเฉพาะตัวคือ มีกลิ่นหอม เนื้อแน่นรสชาติอร่อย

ส่วนกลุ่มสหกรณ์การเกษตรบางบ่อ จำกัด ผลิตภัณฑ์คือ พลาสติกหอม จะไม่เข้าข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพราะว่า วัตถุดิบของกลุ่มมีบางส่วนนำมาจาก อำเภอมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งวัตถุดิบที่จะแปรรูปเป็นพลาสติกหอมได้นั้นจะต้องเป็นพลาสติกที่อยู่ในพื้นที่ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการเท่านั้น ดังนั้นสินค้าของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรบางบ่อจะไม่เข้าข่ายสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพราะขาดคุณสมบัติด้านคุณลักษณะเฉพาะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ในรายชื่อของร้านพลาสติกแห่งลุ่มหมุยยังมีความเข้าใจที่ผิดใน พ.ร.บ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยมีความเห็นว่า

“มันจะจำกัดสิทธิของคน อย่างที่มีสำนวนหนึ่งที่ว่า ใครใคร่ค้าม้าค้า ใครใคร่ค้าวัวค้า คือเราจะทำไม่ได้ คือถ้าสุพรรณบุรีจดทะเบียนปลาแดดเดียวเราก็จะทำปลาแดดเดียวไม่ได้ คือมันจะไม่ดีตรงนี้” (สุรัชย์ แก้วสนธิ, สัมภาษณ์)

ซึ่งแสดงว่า ร้านพลาสติกแห่งลุ่มหมุยยังไม่มีความรู้เรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เท่าที่ควร จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

จากข้อมูลลักษณะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขอรับการคุ้มครองได้ (การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย, 2546) นั้นจะต้องเป็นดังนี้

1. เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าคุณค่าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นมีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือ คุณลักษณะเฉพาะ

2. สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นต้องมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์ คือ พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้ความหมายรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำลำน้ำเกาะภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกัน

3. ไม่เป็นชื่อสามัญที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นชื่อที่ใช้เรียกขานสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่จะใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น

4. ไม่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือนโยบายแห่งรัฐ

5. กรณีเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของต่างประเทศนั้น โดยจะต้องปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า ได้รับความคุ้มครองและมีการสืบเนื่องตลอดมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอทะเบียนในประเทศ

จึงทำให้ชื่อ “พลาสติกแดดเดียว” นั้นไม่สามารถนำมาจดทะเบียนได้เนื่องจากขัดแย้งกับลักษณะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขอรับการคุ้มครองได้ ซึ่ง “พลาสติกแดดเดียว” นั้นเป็นชื่อสามัญ อีกทั้งยังไม่เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าคุณค่าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นมีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือ คุณลักษณะเฉพาะได้

ดังนั้นการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกันและสามารถตัดสินใจในการกระทำต่างๆเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

การวิจัย เรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อน ซึ่งกลุ่มที่มีความรู้เรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อนมีจำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย พลาสติกแห้งลง หมู กลุ่มแปรรูปพลาสติกหอบบางบ่อ กลุ่มสตรีพัฒนาบางพลีน้อย และสหกรณ์การเกษตรบางบ่อ จำกัด กลุ่มที่ไม่มีความรู้เรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อนมีจำนวน 2 กลุ่มประกอบด้วย พลาสติกป่าขาวและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางบ่อพัฒนา

ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในอำเภอบางบ่อ จากผลการวิจัยผู้ผลิตทั้ง 6 รายเห็นด้วยกับการมีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพราะว่า จะเป็นการคุ้มครองผู้ผลิตและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ช่วยคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและเป็นของจริง สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สินค้า และทำให้รักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นเอาไว้ได้ ผู้ผลิตได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสียของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไว้ว่า จะเป็นการจำกัดสิทธิ์ของผู้ผลิตรายอื่นๆ และจะทำให้ราคาสินค้าถูกกำหนดโดยคนเพียงกลุ่มเดียวซึ่งจะทำให้สินค้ามีราคาสูงทำให้ผู้บริโภคเดือดร้อน และความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในอำเภอบางบ่อ ยังแบ่งอีกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. เห็นด้วยกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และจะนำสินค้าไปจดทะเบียน จำนวน 4 ราย

โดยให้ความคิดเห็นว่าจะเป็นการคุ้มครองผู้ผลิตและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ช่วยคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและเป็นของจริง สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สินค้า และทำให้รักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นเอาไว้ได้

2. เห็นด้วยกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่ไม่นำสินค้าไปจดทะเบียน จำนวน 2 ราย

โดยให้ความคิดเห็นว่าจะควรใช้มาตรการการตักเตือนก็เพียงพอและไม่อยากสร้างศัตรูกับกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มอื่น และสินค้าของตนเองมีชื่อเสียงอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ และเห็นว่าถ้าผู้ผลิตจากแหล่งอื่นจะนำไปลอกเลียนแบบจะไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีวัตถุประสงค์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้ผลิตในพื้นที่ซึ่งมีความรู้เรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ทั่วถึง หน่วยงานทางราชการควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ผลิตได้รับทราบถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อย่าง ถูกต้องและทั่วถึง เพื่อจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิตปกป้องรักษาสิทธิ์ของตนเอง และรักษาคุณภาพ ของสินค้าให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ ถ้าผู้ผลิตจะนำสินค้าออกสู่ตลาดต่างประเทศ บรรจุมาร์คและ มาตรฐานสินค้าจะมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงควรเร่งพัฒนาบรรจุมาร์ค และพัฒนา คุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐานสากล นำรายได้เข้าสู่ประเทศส่งผลให้กลุ่มอยู่ดีกินดีต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยประสบปัญหาเรื่องการเดินทางเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยควรจะศึกษาเส้นทาง การเดินทางให้ดีกว่าก่อนเพราะจะเป็นการประหยัดเวลา และต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในงาน ให้ดี การสัมภาษณ์บางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์จะตอบคำถามที่นอกเหนือจากเนื้อหา ผู้สัมภาษณ์ต้องมึ ความสามารถในการถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนั้นให้ได้ มิฉะนั้นจะได้ข้อมูลในการ ทำการวิจัยที่ไม่ครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

กิตติ สุทธิสัมพันธ์. 2541. **ความคิดเห็นของตัวแทนส่งออกของ ต่อพิธีการศุลกากรในการ นำสินค้าเข้าจากต่างประเทศศึกษากรณีนำเข้า ทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.**

"การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย" 2546. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.moc.go.th/opscenter/lp/Fileser/fileA/pu1.htm>. [2549, กันยายน 14].

"ข่าวเกษตร" 2549. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.rakbankerd.com/agriculture/in_agricultural/news_content.html?id=16307&id_group=2. [2549, กันยายน 14].

ไซ้ขาว จันตะเคียน. 2550. สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2550.

จักรกฤษณ์ ควรวจน์. 2546. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.biothai.net/autopage1/show_page.php?t=3&s_id=4&d_id=4. [2549, กันยายน 12].

เจริญ คัมภีรภาพ 2546. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.midnightuniv.org/midarticle/newpage6.html>. [2549, กันยายน 14].

ฉัตรพร ทาระบุตร. 2546. **แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในผลิตภัณฑ์ไวน์และสุราภายใต้กรอบการเจรจาการค้า WTO. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.**

ชนิดา ฉายีเนตร. 2548. **กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ : ขอบเขตประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร.**

ธนพจน์ เอกโยคยะ. 2547. **กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สักนักรพิมพ์วิดิชั่น.**

บังอร กรโกษา. 2550. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2550.

บัณฑิต วงศ์เสนาณรงค์. 2546. **ความคิดเห็นของปลัดอำเภอที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.**

พงศ์เทพ จอมธรรมนิยม. 2543. **ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อผลกระทบของเสียจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท**

เอกสารนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. ภาษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พอล เลอมิ่ง. 2546. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.midnightuniv.org/midarticle/newpage30.html>. [2549, กันยายน 12].

ภาวิณี ทองมาก. 2550. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2550.

ยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์. 2541. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.doae.go.th/library/html/detail/f_salid/index.html. [2549, กันยายน 25].

รุ่ง พรหมศาสตร์. 2550. สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550

วิชิตวัฒน์ สิ้นธพ. 2541. **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการฝังกลบกากของเสียและสารอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาตรพุด จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.**

"วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี" 2549. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอบางบ่อ>. [2549, กันยายน 25].

วิมาน เหล่าดุสิต. 2539. **แนวทางในการคุ้มครองสิทธิในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยตามข้อตกลง TRIPs. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.**

วิโรจน์ นวลตั้ง. 2549. **การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดพลาสติกของเกษตรกรในตำบลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.**

"สินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์". 2547. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก. <http://www.thaitambon.com/tambon/topcyamprodt.asp?PROVCODE=11&CODE=02&SOPCYEAR=>. [2549, ตุลาคม 12]

สมพร คงเทียน. 2550. สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550.

สุปราณี เย็นสุข. 2548. **การผลิตและการตลาดของพลาสติกและผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.**

สุรัชย์ แก้วสนธิ. 2550. สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2550.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ. 2549. **รายชื่อผู้ประกอบการพลาสติกของอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ.**

อรรถพร คำคม. 2546. การให้บริการสินเชื่อของธนาคารอาคารสงเคราะห์ : ศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการฝ่ายกิจการสาขากรุงเทพ และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นคำถามหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1. ประวัติความเป็นมาของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อ

- เริ่มผลิตสินค้าเมื่อ พ.ศ. ตั้งแต่เมื่อใดปัจจุบันเป็นปีเท่าใด
- แนวความคิดและสาเหตุในการผลิตสินค้า
- ผู้ก่อตั้ง.....
- จำนวนสมาชิกในช่วงเริ่ม..... คน / ปัจจุบันมีกี่คน
- แนวความคิดในการผลิตสินค้าพลาสติก
- พัฒนาการของกลุ่มในช่วงระยะเวลาต่างๆจากอดีตจนถึงปัจจุบัน (การได้รับรางวัลต่างๆจากหน่วยงานองค์กร)

- ปรัชญา / นโยบาย / เป้าหมาย / วัตถุประสงค์ ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า
- โครงสร้าง การบริหารงาน การดำเนินงาน คณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ของกลุ่ม
- ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
- แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

2. การประเมินสินค้า OTOP ว่าอยู่ในข่ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่

- แหล่งวัตถุดิบมาจากที่ใด
- ลักษณะพิเศษของสินค้า/วัตถุดิบที่ต่างจากสินค้าชนิดเดียวกันเปรียบเทียบกับแหล่งอื่น

คืออะไร

- ขั้นตอนการผลิตเป็นอย่างไร
- กรรมวิธีการผลิตเรียนรู้มาจากที่ใด
- สินค้าเคยได้รับรางวัลหรือไม่/อย่างไร
- จุดเด่นที่ทำให้ได้รับรางวัล

3. ความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกบางบ่อต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

- ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- รู้จัก พบ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่
- รู้จักจากที่ใด
- เห็นด้วยหรือไม่ที่มีพบ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ขึ้นมา

- คิดว่า พบ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มี ประโยชน์ / โทษ อย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- คิดว่าพรบ. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะมีผลกับสินค้าของท่านอย่างไร
- คิดว่าจะนำสินค้าไปจดทะเบียนหรือไม่เพราะเหตุใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้